БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 121 (7121)
МАЙН 24
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Кукурузын сеялкэнүүдые бүтээсэтэйгээр ашаглаха (1-дэхи нюур).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ (1-дэхи нюур).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: **В. Титов.** — Һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе. **Ш. Биликтуев.** — Һайн агитаторнууд (2-дохи нюур).

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ. — Аймагай газетын шухала зорилго (2-дохи нюур).

С. Бадмаев. — Шүүмжэлэлдэ буруугаар хандана (2-дохи нюур).

Модо урадхуулга ба бэлэдхэлгые үргэнөөр ябуулая (3-дахи нюур).

Д. Хилтухин. — Макаровагай звенодо (3-дахи нюур).

М. Шолохов. — Номгон Дон (3—4-дэхи нюурнуудта).

Б. Цыремпилов — Амаралтын парк соо (4-дэхи нюур).

Болгариин Министрнүүдэй Соведэй мэдээсэл (4-дэхи нюур).

Азиин ба Африкын оронуудай профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга Пекиндэ болобо (4-дэхи нюур).

Силоснэ барилгые үргэнөөр ябуулха

Малай ашаг шэмые эрид дээшэ-
үүлжэ, ойрын хоёр-гурбан жэл соо
ү, мяха, нооһо, үндэгэ абалгые
оёр, хоёрһоо үлүүгээр ехэдхэхын
улада тэжээлэй база байгуулха
суудал бүри мүнөө жэлдэ гол түлэб
шидхэгдэхэ ёһотой. Энээнииe бэе-
үүлхэ зорилгоор республикын кол-
озууд болон совхозууд энэ жэлдэ 47
янга шахуу гектарта кукуруза та-
ихаар шиидээ. Мүнөө бүхы колхо-
ууд, совхозууд болон МТС-үүдтэ ку-
уруза тарилга түлэг дундаа ябуу-
агдажа байна. Мүнөө хэдэн мянган
ектарта тарилга хэгдээ. Колхозни-
уд болон механизаторнууд энэ
ультурые мүнөө богонихон болзор
ю тарижа дүүргэхын түлөө тэмсэ-
.

Һайн траншейнүүд, нүхэнүүд соо
араһан кукурузын силос эрхим тэ-
ээл болодог байһыень колхозни-
уд өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэ-
э хараа. Тиимэһээ силоснэ һайн
үхэнүүдые ба траншейнүүдые саг
оонь барихын тулада колхозууд эр-
энһээ оролдохо ёһотой.

Кукуруза тариха гээшэмнай тэ-
ээлэй база байгуулхын түлөө тэм-
элэй түрүүшын алхам болоно. Энэ
ультурые һайнаар ургуулаад, эдеэ-
энтэһэн буурсагууд болон эшэ наб-
аһануудыень ами аминдань хуряа-
а, силос болгон даражa абаха зо-
илготойбди. Тиихын тулада силоснэ
арилганууд олоор баригдаха зэргэ-
й. Мүнөө жэлдэ колхозууд болон
вхозууд 600 мянган тонныи багта-
силоснэ барилга хэхэ болоно. Энэ
даа айхабтар шухала удхашанар-
й, ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри гээшэ.
эд энэ хүдэлмэриин ябасые мүнөө
раад үзэхэдэ, ехэл муу байна.
ээнии Яруунын аймагай зарим
лхозуудай жэшээ дээрэһээ хара-
ар. Энэ аймагай «Улаан-туяа», Ле-
нэй, Сталинай, Ворошиловай нэ-
мжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэг-
д кукурузые шадаал һаа багаар
риха тэжэ оролдоно. Сталинай нэ-
мжэтэ колхоз оройдоо 100 гектар-
, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз
ил 80 гектарта тариха гэжэ байна.
ихэдэ «Улаан-туяа» колхозой тү-
үлэгшэ нүхэр Бадмаев «манай эн-
кукурузын тарилгаһаа гансал си-
сэй ногоон абтаха» гэжэ хэлэдэг.
н Бичурын аймагай Бага-Куна-
йн МТС-эй харьяата Маленковой
рэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ
хэр Хлызов кукурузын бүхы урга-
ар үбһэ хэхэ бодолтой, «силоснэ
хэнүүдые малтахагүйбди» гэжэ сэ-
мэдүүлһэн байна. Энэ юу харуул-
б гэхэдэ, кукуруза хадаа малажа-
е концентрированнэ ба шэмэтэ тэ-
элээр хангаха гол шухала культу-
мүн, амяарайнь хуряажа, буурса-
даарнь, эшэ набшаһаарнь силос
рахада һайн концентрированнэ,
мэтэ тэжээл болодог гэжэ эдэ кол-
зуудай хүтэлбэрилэгшэд үшөө ойл-
дүй гээшэ. Тиимэһээ эдэ кол-
зуудта силоснэ барилгын эхилээ-
й байһаниинь гайхалтай бэшэ.
курузые тоодоггүй хүнүүд КПСС-
ЦК-гэй январска Пленумэй тог-
олой гол удхашанарые ойлгоогүй,
лажалые дэбжээхэ гансахан арга
ложые обёорногүй гэжэ сэгнэхэ
эргэтэй. Иимэ хүтэлбэрилэгшэд ма-
й ашаг шэмые үнэхөөрөө дээшэ-
үлхэ, тиигэжэ ниитынгээ ажахые
ам хүгжөөхэ, энээнэй ашаар кол-
знигуудай ажабайдал саашадань
йжаруулха гэжэ огтолон оролдо-
гүй, харин хуушанайхяараал тии-
гээд лэ байха гэжэ бодоно. Энэ
аа мүнөө үеын эрилтэдэ таараха-
ябадал мүн.

Силоснэ барилга мүнөө хаа хаана-
үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй.
э хүдэлмэриие һүүлдэ ябуулхабди
, заашье хойшолуулжа болохо-
. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ хэгдэхэ
элмэриин хэмжээн ехэ. Гэбэшье,
оснэ барилгые хэжэ үрьдинэ бэзэ-
гээд, энэ хүдөлмэриие хойшолуулдаг ушар али олон бии байна.
Республикын колхозууд болон совхозуудта силоснэ барилга тон удаанаар ябуулагдана гэжэ манай газетын майн 22-ой номерто толилогдоһон КПСС-эй обкомой тогтоол соо хэлэгдэнэ. Ториин, Заиграйн айматуудай колхозууд болон МТС-үүд мүнөө болотор энэ хүдэлмэриие эхилээдүй байһаар.

Колхозууд болон совхозуудта силоснэ барилгын хангалтагүйгөөр ябуулагдаһанай нэгэ шалтагаан хадаа республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи колхозно барилгын управлени энэ хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, барилгашадта зохихо туһаламжа үзүүлдэггүй байна.

Силоснэ барилгада МТС-үүд хабаадалсаха уялгатай. Гэбэшье, олон машинно-тракторна станцинууд барилгын хүдэлмэридэ огтолон хабаададаггүй байна. Жэшээнь, Эгэтын, Сосновско, Куйтунска, Бага-Куналейн болон бусад зарим МТС-үүд силоснэ траншейнүүдые малтаха хэрэгтэнь харьяата колхозуудтаа туһа хүргэнэгүй. Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхаха, МТС-үүдые энэ хүдэлмэридэ хабаадуулха, тэдэнэй газар малтадаг машинануудые бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхэ шухала. Республикын Хүдөө ажахын министерствын МТС-үүдэй управлени силоснэ барилгада МТС-үүдэй ямараар хабаадажа байһыень шалгаха, механизмуудые һаадгүйгөөр хүдэлгүүлхэ хэмжээ абаха уялгатай.

Городуудай промышленна предприятинууд шефтээ абаһан колхозуудайнгаа силоснэ барилгада ехэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Гэбэшье, олон предприятинууд мүнөө болотор юушье хээдүй байһаар. Улан-Удын шэлэй завод, вагонно депо, Галуута нуурай рудоуправлени болон бусад предприятинууд даалгагдаһан хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандаа. Колхозуудта туһалха тухай юрын шашалдаагаа орхижо, бодото хүдэлмэри хэжэ эхилхээр болоо. Шефскэ организацинууд хэхэ ёһотой хүдэлмэрез болзор соонь, заатагүй дүүргэхэ уялгатай.

Энэ жэлдэ малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ шадахаар хэмжээнэй шэмэтэ тэжээл—силос дарагдаха ёһотой. Тиимэһээ мүнөө силоснэ барилгын ябасые эрид хурдадхаха, колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд энэ хүдэлмэридэ хүнүүдые олоор гаргаха, барилгын материалнуудые бэлэдхэхэ, шэрэхэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ ёһотой. Мүн газар малтадаг механизмуудые бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхэ шухала. Тиихэдэ колхоз бүхэн ажахыдаа тон химда, гаргаша багатай барилгануудые хэхэ ёһотой. Ханалагдаһан силоснэ траншейнүүд химда, гаргаша багатай барилга гэжэ КПСС-эй обком колхозуудта һайшаан дурадхаһан байна. Колхоз, совхоз бүхэн мүнөө энэ хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулжа, энэ жэлдэ малаа шэмэтэ тэжээлээр хангаха хэмжээтэйгээр силоснэ барилга хэжэ саг соонь дүүргэхэ уялгатай. Энээнтэй хамта колхозууд барилгын бусад хүдэлмэри—малай байрануудые бариха байна. Тиихын тулада колхозууд барилгынгаа бригадануудта хүнүүдые нэмэжэ табиха ёһотой.

Партийна, советскэ организацинууд силоснэ барилга түргэнөөр барижа дүүргэхын тулада колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай, шефскэ организацинуудай бүхы хүсые элсүүлхэ, барилгада ябаһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай. Силоснэ барилга хадаа тон түрүүшын ээлжээнэй шухала хүдэлмэри гэжэ тоологдохо байна. Тиимэһээ энэ хүдэлмэридэ бүхы ажалшад хабаадалсаха ёһотой.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

ССР-эй Министрнүүдэй Совет
аа хани барисаан, суг ажаллалга
арилсан туһалалсалга тухай Ал-
ниин Арадай Республикын, Болга-
н Арадай Республикын, Венгер-
Арадай Республикын, Германска
мократическа Республикын, Поль-
Арадай Республикын, Румынска
адай Республикын. Советскэ Со-
листическэ Республикануудай
юзай ба Чехословацка Республи-
н хоорондо 1955 оной майн 14-дэ
шавада баталагдаһан Договорые эсэслэн баталхын тулада СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хүргэһэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа дурсагдаһан Договорые эсэслэн баталха тухай асуудалые хаража үзэхөө байһантаяа дашарамдуулан, тэрэниие СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссинуудай үзэмжэдэ дамжуулан үгөө

КУКУРУЗЫН СЕЯЛКЭНҮҮДЫЕ БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХА

Хэдыхэн үдэр соо кукуруза тарижа дүүргэхэ, энээнэй тулада хүнүүдые олоор гаргажа гараар тариха

☆ ☆ ☆

Мансхайн буусада

Хонхоло нютагай Мансхайн буусын поли дээрэ хүн зон олоороо сугларанхай. Тэдэнэй дунда 60 холо гаран наһатайшуул Дарима Санжиева, Митап Балданов, Цыбикжап Цыбиков болон бусад бии. Тус бүридөө бишыхан котелнуудые барижа ерэһэн эдэ колхознигууд кукурузын тарилгада түрүүшынхеэ ерэһэн хүнүүд байгаа.

Урагшаа нэмжыһэн ехэ поли дээрэ «Беларусь» тракторта һууһан Бага-Куналейн МТС-эй эрхим механизатор Доржо Ринчинович Шоймполов гэгшэ 5 шүдэтэй тракторна культивациин хутагануудаар хэһэн маркёроор полиие ута руунь 10—12 сантиметр гүнзэгытэй зурлаануудые татана. Тиихэдээ маркёрой шүдэнүүд хоорондоо 70—70 сантиметр зайтайгаар хэгдэһэн байха юм.

Поли дээрэ ута руунь хэгдэһэн зурлаануудай татагдахада хүндэлөөшэнь «ХТЗ-7» гэжэ бишыхан пропашной трактор мүн лэ шүдэ шүдэнһөө 70—70 сантиметр зайтайгаар, 4—6 сантиметр гүнзэгыгөөр зурлаануудые татадаг модон маркёроор квадрат гаргана. Тиигэжэ гараараа һуулгахада тон зохид квадрадууд дээрэ эндэ ерэһэн 37 колхознигууд тус бүридөө 2—2 зурлаануудые абажа, зэргэлэн ябажа һуулганад.

—Иимэ зөөхэй шэнги элдүүрилэгдэһэн полидо кукуруза ургангүй яаха гээшэб? Энэ полидо шэниисэ таряа һаа, гектарай 25—30 центнер хүрэтэр үгэхэ һэн,—гэжэ Митап үбгэнэй хэлэхэдэ мүнгэлһэн яшал гааһатай нэгэ үбгэн тодожо абаад: — Манай эндэ һаянай таригдажа захалһан энэ культура болбол тон ехэ үнэтэй сэнтэй ургамал гээшэ гэжэ газетэдэ бэшэдэг байна. Тээмэндэ кукурузын гектар бүхэнһөө 1000 центнер хүрэтэр силосэй ногоон набша суглуулдаг, тэрэ тоодо 200 центнер хүрэтэр кукурузын таряа хуряадаг колхозууд манай орондо бии юм гэжэ бэшэгдэһэн байгаа һэн, —гэнэ.

—Болил даа, үбгэжөөл. 1000 центнер набша. 200 центнер кукурузын таряа манай эндэхи газарһаа яабашье суглуулхагүйбди, — гээд тэндэ ябаһан нэгэ хүгшэн сэсэрхээд абаха хэбэртэй хүнүүдые иишэ тиишээ хараашалаад абана.

—Юушье мэдэхэгүй, ургаһан, үгыень хараагүй аад, манай эндэ ургахагүйень яагаад мэдэбэш? Хуурай газарта кукурузын үрэһэ асаржа булажархёод, намар болотор хажуудань дүтэлөөгүй һаа, ямар ургаса хуряаха хүмши?—гэжэ 50 холо гараһан хэбэртэй хүгшэн тоб байса дураа гутаһан янзатайгаар хэлээдхинэ.

—Кукуруза тухай таамагаар хөөрэлдэжэ ябанхаар мэдэхэ хүнүүдһээ асуужа һурыт. Аймагай түрүүлэгшэ, МТС-эй директор. МТС-эй зонодохи айкомой секретарь, МТС-эй агроном ябалсана ха юм. Юугээл буляалдажа, сэсэрхэлдэжэ ябана гээшэбта? — гэжэ нэгэ үндэр хүнэй хэлэхэдэ:—Тиимэл даа. Агроном Бальжидма хэлэжэ үгэхэ байха гэлдэнэд.

—Нүхэд, зурлаагаал бү алдагты, утаашаа, хүндэлөөшөө гараһан зурлаануудаа наринаар хаража ябагты. Нүхэн бүхэндэ 3-һаа 5 хүрэтэр үрэһэ һуулгагты, — гэжэ агроном Б. Цыренова колхознигуудта хандана.

Зэргэлжэ ябаһан хүнүүдһээ гээгдэһэн Бадизан гэжэ нэрэтэй томо хүн миһэржэ:—Бальжидма, эндэмнай буха ехэ буляалдаан боложо байнал. Бидэнэртэ тобшо тэдыхэн хэлэжэ үгыш, кукуруза гээшэмнай хэр зэргэ шэмэтэй таряан гээшэб?—гэжэ хандана.

—Кукуруза гээшэ тон ехэ шэмэтэй юм. 100 килограмм кукурузын таряан 150 килограмм овёстой жэшээтэй. 5 килограмм кукурузын силосһээ 1 килограмм һүн абтаха байна. Гектар бүриин 250—300 центнер кукурузын ногоон набша хуряажа, силос дараа һаа, кукурузын га бүриһөө 400—450 килограмм хүрэтэр сагаан тоһо абажа болохо юм,—гэжэ кукурузын шэмэ тухай агроном басаган ойлгуулан хэлэжэ үгэнэ.

—Кукурузын таряа эдихэгүй амитан гэжэ үгы ха юм. Үхэр, хонин, гахай, тахяа, галуу, нугаһан хүрэтэрөө амтархажа эдидэг. Хүнэйшье забарууха, саламаат бусалгаад эдихэдэ болохо,—гэжэ колхозник Эрдэни Цыдыпов хөөрэнэ.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр ябатараа түрүүшын хүнүүд газарайнгаа баруун талада гарашаба.

Эрдэни, наадаша үбгэн хэбэртэй, шоглон байжа хөөрэнэ:

—Бадизан арбанай адагта ябана. Рыгжүү Цыренсу хоёр хүдэлмэриингөө дүршэл абаба гээшэ ха: түрүүлээд ябана. Тиихэдэ, Мансаа хүнһөөл түрүүн эсэхээ ябана хаш: байд гээд лэ инсагална, ёолоно.

Үбгэжөөлэй нигэжэ хэлэхэдэ бултадаа дарья табилдан энеэлдэшэнэд.

Колхозниг уудай бултадаа нэгэ захадаа гарахадань, тракторна бригадын тоо бүридхэлшэ Батомунко Дашиев:

—40 хүн нэгэ захадаа гарахадаа 35 минутын хугасаа соо 80 зурлаануудта һуулгажа гарана. Тиихэдэ, нэгэл тойроходоо 3 гектар 6 соото газарта тарилга хэнэбди. Хэрбээ иигээд лэ хүдэлмэрилжэ байгаа һаа, үдэрэй 15—18 гектар кукуруза хүнгэхэнөөр тариха байнабди, — гэжэ мэдээсэнэ.

—...«Муушуулаа» орхингүй, зэргэлээд эхилэе,—гэһэн үбгэн Цыдыповэй уряагаар хоёрдохи мүртөө ороод һэн.

Иигэжэ Хонхолын адагай кукурузын поли дээрэ олохон үбгэд хүгшэд гараад, басагад, хүбүүдтэе кукуруза тарилгадань туһалан, тэрэ үдэр ехэхэн талмай дээрэ тарилсаа һэн.

Бичурын аймагта томохон колхозуудай нэгэн болохо Бодонгуудай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумээр табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада кукурузын баян ургаса хуряахын түлөө тэмсэжэ байнад.

Теэд энэ жэлдэ кукурузын үндэр ургаса хуряахашье бэзэ гэжэ һанамаар.

Мүнөө эндэ кукурузын 250-яад гектарай һүүлшын гектарнууд таригдажа байна. Колхознигууд болон механизаторнуудай бүхы оролдолгоёо гаргаһанай ашаар тарилга агротехническэ һайн болзорнуудта хэгдэжэ дүүрэхэнь.

Б. Дымбрылов, манай корреспондент.

☆

Кукуруза тарилгые унжагайруулна

Хаа хаанагүй дулааржа, кукуруза тарихада таарамжатай болоһон сагые Сүхын МТС-эй харьяата колхозууд һайнаар хэрэглэжэ шаданагүй. Эндэхи колхозууд кукуруза тарилгые болошогүйгөөр удааруулна. Энэ МТС-эй харьяата «Коммунизм», Маленковой, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозууд мүнөө хабар хамтадаа 900 гектар кукуруза тариха түсэбтэй. Гэбэшье, майн 21-нэй байдалаар тус МТС энэ түсэбөө минил 25 процент дүүргэһэн байха юм.

Кукуруза тарилгаар эндэхи колхозууд иимэ ехэ гээгдэлдэ юундэ ороob гэхэдэ, колхозуудай, мүн МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд наруули газарай хүрьһэнэй хатажа, үни дулаасаашье һаань, кукуруза тарилгые хойшолуулаа. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхоздо майн 21-нэй байдалаар оройдоо 30 гектарта кукуруза таригдаһан байна. Энээнэй гол шалтагаануудай нэгэниинь хадаа кукурузын тарилгада техникэ муугаар ашаглагдана. Энэ колхозой кукуруза тарихаар таарагдаһан оройдоол нэгэ сеялкэ МТС-һээ аблаашье һаань, тэрэнь тон муугаар хүдэлнэ.

—Кукуруза тариха гэжэ полидоо гараһаар нэгэшье бүхэли үдэр хүдэлөөгүйбди: 2—3 тойроод лэ зогсонобди. Ушар юуб гэхэдэ, энэ сеялкэмнай ехэ муугаар тааруулагдаһан байшоо. Зарим клапануудынь оройдоо хаагданагүй, үрэһэе ходол гоожуулжа ябана. Клапануудһаа бэшэ ондоо нүхэнүүдһээнь үрэһэн гоожоно. Тариһан газараа харахада зүб квадрадууд гаранагүй,—гэжэ тракторна бригадын бригадир нүхэр Кавелин хөөрэнэ. Энэнь тон зүб, үнэхөөрөө, сеялкэнүүд бүтээсэ муутайгаар хүдэлнэ. Эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула колхоздо ерэһэн МТС-эй главна инженер Ткаченко хоёр хоногто байгаад, энэ гэхэ юумэ хэнгүй бусашоо. Тэрэшэлэн сеялкэ шэрэдэг Хемниновэй трактор муугаар заһабарилагдаһан дээрэһээ сула һаатана. Олонхи тракторнууд уһаар. горючаар дутаад минин байдаг.

Кукуруза тарилгада тааруулагдаһан сеялкэнүүд ганса «Коммунизм» колхоздо бэшэ, мүн Маленковой. Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудта муугаар ашаглагдана. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо иимэ 4 сеялкэ бии аад, нэгэниншье дүүрэн халаан соогоо хүдэлмэрилнэгүй. «Энэ сеялкэнүүдэй клапануудыень хаадаг, нээдэг хэрэгсэлнүүд богонёор, түхеэрэгдэһэн дээрэһээ 70—70 сантиметр зайтайгаар үрэһэсэ хаянагүй. Имагтал иимэ шалтагаанһаа зүб квадрадууд гаранагүй»,—гэжэ хүдөө ажахын машинануудые заһабарилдаг механик Каштан хэлэнэ. МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа главна инженер Ткаченко кукуруза тарилгада хэрэглэгдэхэ сеялкэнүүдые тарилгын урда тээ хүсэд туршажа бэлдээгүй байһан юм. Сеялкэнүүдээ һайнаар тааруулжа, туршажа үзөөд, кукурузын тарилга эхилээ һаа, мүнөө иимэ дутагдал тохёолдохогүй байгаа.

Энэ МТС кукуруза гараар тариха зэмсэгүүдые үсөөнөөр хэһэн мүртөө тэдэнээ хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Жэшээнь, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо гараар кукуруза тариха 10-аад зэмсэг бии аад, тэдэнь хэрэглэгдэнгүй хэбтэнэ.

Кукуруза тарилга дээрэ ажалладаг колхознигуудай ажалай журам тон һула. Ажалдаа үглөөгүүр орой гараад, үдэшэ эртэ дүүргэдэг ушарнууд хаа хаанагүй үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхоздо 10 гаран хүн кукуруза гараар тарина. Тэдэнэр үглөөнэй 10 час болоһон хойно ажалдаа гарана. Тиигээд үдэшын 6—7 часта гэртээ харишадаг байна. Мүн механизаторнуудайшье ажалай эмхидхэл һайн гэжэрхихээр бэшэ.

Һайнаар утэгжүүлэгдэһэн газарта кукуруза тариха ёһотой байбашье, Сүхын МТС-эй харьяата колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые муугаар эмхидхээ һэн. Тиимэһээ кукуруза тарихадаа нүхэн бүхэндэ нютагай ба минеральна утэгжүүлгэ оруулха зэргэтэй байгаа. Теэд иимэ хүдэлмэри МТС-эй харьяата алиншье колхоздо хэгдэнэгүй.

Сүхын МТС-тэ иимэ дутагдалнуудай тохёолдоод байхада партиин Сэлэнгын айком, аймгүйсэдком зохихо хэмжээ дары абаха ёһотой.

Б. Ширетоpов, манай корреспондент.

Кукурузын үндэр ургаса түйлахабди

Гансахан сабшалангай үбһэ ногоогоор бүхы малаа тэжээжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ шадахагүйбди. Бидэ хэдэн жэлэй туршада сабшалангаа һайжаруулхын түлөө оролдолго гаргажа, зарим тэды амжалта түйлаһан байнабди. Тиигэбэшье, ниитымнай мал жэл бүри оройдоо 30—40 процент тэжээлээр хангагдана.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн манай колхоз мүнөө жэл 400 гаран гектарта кукуруза тариха байна. Тэрэнэйнь 80 гектар луговодческо бригадын хүсөөр таригдаха, харууһалагдаха юм. Би энэ участогые уһалжа дүүргээб, һаяар тарилга хэжэ дүүргэхэбди.

Би кукурузын аша туһа гээшые һайса ойлгоноб. Энэ культура хадаа ногоон тэжээл элбэгээр үгэхэһөө гадна, һүн эдеэтэй болоһон буурсагынь үндэр шанартай силос боложо, концентрированнэ тэжээл болгогдон хэрэглэгдэхэ байна. Энээгээрээ хэдэн зуун гахай шахаха аргатай болохобди. Тиимэл хадань би эгээл һайн, шэбхээр утэгжүүлэгдэһэн уһалагдадаг газарые шэлэжэ, эндэл лэ кукурузаяа һуулгахабди гээ һэм.

Минии дурадхал абтаад, мүнөө тэндэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Энэ газар дээрэ бидэ луговодууд племенной фермын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта кукурузын үндэр ургаса түйлаха байхабди.

Ц. Баторов, луговод, Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой кукуруза ургуулха комсомольско-залуушуулай звено 108 гектар газар дээрэһээ га бүриин 300 центнер силосэй ногоо, 30 центнер эдеэшэнтэһэн буурсагуудые хуряаха уялга абаа. Энэ звеное комсомолой путёвкоор ерэһэн Раис Исламдинов хүтэлбэрилнэ. Мүнөө энэ газар дээрэ Ново-Брянска МТС-эй машинист Фёдор Леоновой агрегат кукуруза тарижа байна. Нүхэр Леонов үдэр соо 8 гектарай орондо 12 га кукуруза тарина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: звеньевой Раис Исламдинов (зүүн гарһаа) машинист Фёдор Леоновто даалгабари үгэжэ байна. Ара таладань—тракторист нүхэр Некипелов.

А. Мантаевай фото.

Һурагшадай туһаламжа

Республикымнай һургуулинуудай һурагшад колхозуудай кукуруза тарилгада туһална.

Зэдын аймагай Дэрэстэйн долоон жэлэй һургуулиин багшанар болон һурагшад һаяхан «Коммунизм» колхоздо воскресник үнгэргөө. Воскреснигтэ 100 гаран һурагшад хабаадалсажа, гурбан гектар кукуруза гараар тариһан байна. Һурагшад В. Миткинов, Б. Жигмытов, С. Цырендоржиева болон бусад илангаяа һайнаар хүдэлмэрилөө.

Д. Жигмытов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодотоор бэелүүлхын түлөө Сэлэнгын МТС-эй харьяата колхозуудай баталан абаһан хэмжээ-ябуулганууд дотор малай ашаг шэмые, илангаяа һү абалгые ехэдхэхэ тухай горьтойхон анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, МТС-эй харьяата колхозуудта 1960 ондо юрэнхы дээрээ эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 71 центнер һү абахаар хараалагдаба, тиин Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо — 176 центнер, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо — 104 центнер һүн абтаха юм.

Энэ табигдаһан зорилгын хэмжээе ойлгохын түлөө үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдтэй сасуулжа үзэхэ хэрэгтэй. 1954 ондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ оройдоол 21,4 центнер һүн абтаһан байгаа. Түрүү һуури эзэлһэн Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 59 центнер, Ленинэй нэрэмжэтэ гээгдэнги артельдэ — 11,9 центнер һүн һаагдаһан байна. Үшөө саашань тодорхойлбол, 1960 ондо һү абалгые мүнөө үеынхиһөө 3,3 дахин ехэ болгоходоо, үнеэн бүриһөө һү һаалгые 1500 литрээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Колхозууднай энээниие бэелүүлхэ арга боломжотой. Ажахын үнгэрһэн жэлдэ манай колхозуудай 19 һаалишад даалгагдаһан үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1985-һаа 3760 литр хүрэтэр һү һааһан юм. Эбэртэ малай племенной 5 фермэдэ мүн лэ гэмгүй һайн амжалта туйлагдаа һэн.

Теэд, бии байһан арга боломжонуудые дүүрэн хэрэглэхын түлөө эмхидхэлэй болон ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй гэжэ манай инструкторска группа һайса мэдэнэ. Тиимэһээ мүнөө үедэ һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, агитаторнуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые фермэнүүдтэ нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудта анхаралаа ехээр табидаг болообди.

Хэрбээ энээнһээ түрүүн социалистическэ мүрысөөн гэжэ миил уялга абалгаар гү, али хаа яа боложо тэрэниие шалгалгаар дүүрэдэг һаа, мүнөө һаалишан бүхэн колхозуудта хараалагдаһан түсэбэй ёһоор тодорхой уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхэ гэжэ оролдодог болоо. МТС-эй харьяата колхозуудта хамтадаа 95 һаалишан хүдэлмэрилнэ, тэдэнэй һааһан һүнэй тоо, абаһан уялгануудайнь дүүргэлтэ арба хоноод лэ харагдадаг болоһон байна. Мүн манай колхозуудай һаалишад өөһэд хоорондоо мүрысэхэһөө гадна, республика дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүрысөөнэй дүнгүүдые саг үргэлжэ бүридхэжэ, олоной харахаар үлгэхэдэ, газетэдэ толилходо, фермын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэдэ нүлөө ехэтэй байдаг. Колхозуудта малшадай хабаадалгатай зүблөө һара бүри татажа, һарын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ гээшэ баһал ехэ туһатай юм.

Гадна, мүрысөө баталһан фермын һаалишад бэе бэедээ ошожо, ажал хүдэлмэреэ шалган харалсадаг боложо байна. Жэшээлхэдэ, Сталинай ба Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудай һаалишад хоорондоо ябалсаһан байна. Худөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадахын түлөө тэмсэжэ байһан һаалишад олон.

Һүнэй-товарна фермэнүүдтэ ажалай түрүү арга методые, наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ талаар, манай инструкторска группа колхозуудай партийна организацинуудта түшэглэн ехэхэн оролдолго гаргаһан байна. МТС-эй зоотехнигүүд нүхэд Вяткин, Борисов, Капустина гэгшэд племенной, мүн һайжаруулагдаһан үүлтэртэ малай бүхы фермэнүүдтэ үнеэдые эдеэлүүлхэдээ сүүдхэ соо үгэһэн һүнэйнь хэмжээе, амидынь шэгнүүрые, хэды шэнээн саг соо һаагдажа байһыень хараадаа абадаг болоо. Сүүдхэ соо үнеэдтэ үгэхэ бүдүүн ба концентрированнэ тэжээлэй хэмжээн арба хоноод лэ һэлгэгдэнэ.

Энэ хэрэгтэмнай агитаторнууд ехэхэн туһа хүргэхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, гансахан малажал дээрэ 87 хүн агитаторнуудаар хүдэлмэрилнэ. Тиимэһээ агитаторнуудай хүдэлмэриие ажахын асуудалнуудтай нягта холбоотойгоор ябуулхын түлөө тэдэнэртэ саг үргэлжэ туһалжа, ажал-ябуулгыень шалгажа байха хэрэгтэй. Бидэ март һарада малшадай дунда хүдэлмэрилдэг бүхы агитаторнуудые МТС-тээ суглуулжа, семинар үнгэргөө һэмди. Тэндээ үнеэдэй һү үгэлгые яажа дээшэлүүлхэб гэһэн асуудалаар элидхэл хэжэ, агитаторнуудай урда тусхай зорилго табяа һэмди.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые абаһанай эсэстэ үнгэрһэн хахад жэл соо МТС-эй харьяата колхозуудта 51 тонно һүн нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ абтаһан байна. Социалистическэ мүрысөөндэ XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз түрүүлжэ гараа. Эндэхи һаалишад 6 һара дотор үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 537 литр һү һааһан байна. Тус колхозой эрхим һаалишан, аймагай Соведэй депутат Анастасия Воронцова 6 һарада үнеэн бүриһөө 1785 литр, удаань апрель һарада 441 литр һү һааба. Түрүү һаалишадаймнай тоо һараһаа һарада олошорно.

Гэхэтэй хамта, манай колхозуудта хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд угаа ехэ. Үшөөл олон гүүртэнүүдтэ түрүү арга методүүд нэбтэрүүлэгдээгүй, үнеэдые муугаар эдеэлүүлнэ, малай һайн байранууд дутана. Һаалишадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һула дээрэһээ журам эбдэхэ ябадал үзэгдэнэ.

Манай инструкторска группа колхозуудайнгаа, МТС-эйнгээ партийна организацинуудтай хамта дутагдалнуудаа усадхажа, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй эрилтые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго табяад ажаллажа байна. Ногоон дээрэ бэлшээхэ үедэ малай шэмые ехээр дээшэлүүлхын түлөө тусхай бэлэдхэл хэжэ байнабди. Хэдэ хэдэн гүүртэнүүдтэ ногоон конвейер эмхидхэгдэхэ, бэлшээриие зүбөөр хэрэглэхэ, һү ехэ үгэдэг үнеэдтэ концентрированнэ тэжээл нэмэжэ үгэхэ гэхэ мэтын асуудалнууд шиидхэгдэжэ байна.

Жэлэй хоёрдохи хахадта үнеэдһээ хоёр дахин ехэ һү һааха хэрэгтэй. Тиимэһээ һаалишадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри таһалгаряагүй ябуулжа, социалистическэ мүрысөө үшөөл һайнаар эмхидхэхэ байнабди.

В. Титов,
КПСС-эй Сэлэнгын айкомой Сэлэнгын МТС-эй зонодохи секретарь.

Һайн агитаторнууд

Сүхын МТС-эй тракторна бригадануудта партийно-политическэ хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдана. МТС-эй партийна эхин организациин агитаторнууд механизаторнуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые олоор үнгэргэнэ. Агитаторнууд харуулан ойлгуулха агитациие үргэнөөр хэрэглэнэ, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые бригадирнуудтай хамта гаргалсажа, һайнаар ажалладаг механизаторнуудай дүй дүршэлые бусад механизаторнуудай шадабари болгохые оролдоно. «Коммунизм» колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг 4-дэхи тракторна бригадын агитатораар нүхэр Дубинина томилогдонхой. Энэ нүхэр трактористнуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө, түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлһөө жэшээ абажа харуулдаг.

Агитатор Дубининагай оролдолгоор эндэхи бригадын полевой стан зохид һайнаар түхеэрэгдэһэн, шэмэглэгдэһэн байна. Эндэ механизаторнуудай сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга бии болгогдонхой. Бригадын улаан булан соо «Родина» маркын радиоприёмник табигданхай, номууд, шатар, домино, даам гэхэ мэтын наадануул бии.

—Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо мүнөө манай полевой стан үлэмжэ һайнаар түхеэрэгдээ. Ажалай һүүлээр амарха арга боломжонууд дүүрэн бии. Газетэшье уншахада, шатар, дамааршье наадахада болоно. Хирэ хирэ болоод кино гаргагдадаг, уранһайханай вечернүүд эмхидхэгдэдэг, — гэжэ 6-дахи тракторна бригадын механизаторнууд урмашан хөөрэлдэнэ. Энэ полевой станиие болбосон түхэлтэй болгохын түлөө агитатор нүхэр Пташник ехэхэн оролдолго гаргаа.

Нүхэр Пташник хөөрэлдөөгөө механизаторнуудай хэһэн ажалтай нягтаар холбожо хэдэг. Муугаар ажалладаг механизаторнуудые шүүмжэлдэг, һайнаар ажалладаг хүнүүдэй дүй дүршэл тухай «дайшалхы хуудаһануудта» бэшэдэг, тэдэнэй нэрэнүүдые Хүндэлэлэй доскада гаргадаг байна.

Политическэ хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан дээрэһээ эндэ ажал хүдэлмэри урагшатайгаар ябана. Агитатор нүхэд Пташник, Дубинина гэгшэдэй хүдэлмэрилдэг бригадануудай механизаторнууд эртын культурануудай тарилгые дүүргээд, кукуруза, оройн культурануудые тарижа байнхай.

Ш. Биликтуев.

Хабаровска хизаар. Хизаарай худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хэдэн арбаад мянган гектар шэнэ газар ашаглажа байна. Эндэхи МТС-үүд хэдэн зуун шэнэ тракторнууд болон худөө ажахын зэр зэмсэгүүдые абаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хахалагдаһан шэнэ газар элдүүрилгэдэ мүнөө ехэ анхарал хандуулагдана. Тэдэ газарнуудай ехэнхи хуби дээрэ кукуруза таригдажа байнхай. Биробиджанска районой Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз кукуруза тарихын тулада 100 гектар шэнэ газар бэлэдхээ. Энэ газар дисковалга дээрэ залуу тракторист Болеслав Кошельковский һайн показательнуудые харуулаа. Үдэр бүхэндэ тэрэ 1,5 нормо дүүргэжэ байба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Кошельковскиин тракторна агрегат шэнэ газар дисковалжа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Республикын МТС-үүдтэ 1954 оной октябриин 1-һээ 1955 оной майн 1 хүрэтэр һаагдаһан һүн тухай мэдээн

МТС-үүд	7 һара соо һаагдаһан һүн (литрээр)
Итанцын	554
Сэлэнгын	462
Иволгын	405
Тарбагатайн	385
Жиримскэ	349
Сүхын	321
Саянтын	294
Кабанскын	289
Бага-Куналейн	287
Темлюйскэ	265
Гашейн	219
Куйтунска	215
Кяхтын	206
Баргажанай	204
Хориин	195
Үдын	177
Суулгын	169
Чесанын	159
Кыренэй	159
Хонхолойн	159
Закаменай	85

Бусад МТС-үүдһээ мэдээн ороогүй.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Аймагай газетын шухала зорилго

Кукуруза гээшын үнэхөөр үнэтэ, тон һайн культура байһан тухайда, тэрэниие хайшан гэжэ тарин ургуулжа, элбэг баян ургаса абаха тухайда, энэ культурые тарилгада аймагайнгаа колхозуудай хэр зэргээр бэлэдхэжэ байһан тухайда «Кударинский колхозник» газетэ номер бүхэндөө бэшэдэг байна. Үнгэрһэн гурба һарын туршада тус газетэ аймагайнгаа колхозуудта кукуруза үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай асуудалаар дүрбэн түрүү бэшэг толилоо.

«Кукуруза тарин ургуулха дүй дүршэл манайшье аймаг дотор бии юм,—гэжэ нэгэ түрүү бэшэг соогоо бэшэнэ.—Үнгэрэгшэ жэлдэ Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой садовод Г. Д. Пепеляевай үүсхэлээр багахан газарта манай эндэ кукуруза анха түрүүшынхеэ таригдаһан байгаа. Тэрэнэй гектар бүриһөө 500—600 центнер силос хэхэ ногоон тэжээл ба 10—12 центнер хүсэд эдеэшэһэн үрэһэн абтаа һэн». Тиин энэ багаханшье дүй дүршэл дээрэһээ абажа үзэхэдэ, кукуруза тарижа, элбэг баян ургаса абаха арга боломжо манайшье аймаг дотор гүйсэд бии байна гэжэ саашань газетэ бэшэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозуудай, машинно-тракторна станцинуудай хэр зэргээр кукуруза тарижа байһан тухай материалнуудые тус газетэ номер бүхэндөө толилно, мүн энэ культурые тариха хэрэгтэ үзэгдэһэн дутагдалнуудые хурсаар шүүмжэлэн элирүүлнэ.

Зүгөөр малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулгада шиидхэхы удхашанартай культура мүн байһан кукурузые колхозуудта ехээр таридаг болохо тухай асуудалда зарим аймагуудай газетэнүүд хайша хэрэгээр хандана.

Иволгын аймагай колхозуудые абажа үзэе. Майн 20-ной мэдээнэй ёһоор ,тэдэнэр ороohото культурануудайнгаа 70 шахуу процентые, мүн 828 гектар кукуруза тариһан байна. Тиихэдэ кукуруза богонихон болзор соо тарижа дүүргэхэ зорилгоор Саянтын МТС-эй механизаторнууд ажалай нэгэ түрүү арга нэбтэрүүлээ. Тэдэнэр сеялкэ холбожо, кукуруза таридаг болоһон байна. Энээнэй һайн таланъ юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, холбогдоһон хоёр сеялкые хоёр тракторай орондо нэгэ трактор шэрэхэ болоно. Тиин нэгэ трактор ба нэгэ агрегадта хүдэлмэрилхэ хүнүүд үлүү гаража үгэхэ байна. Хоёрдохёор, холбогдоһон агрегадай ажалай бүтээсэ хоёр дахин ехэ, гадна гектар бүхэндэ ажалай гаргаша илээд бага боложо үгэнэ.

Харин **«Красная Иволга»** газетын эдэ үдэрнүүдтэ гаргагдаһан номернуудые иража үзэхэдэ, энэ жэлэй үндэр баян ургасын түлөө колхозниигуудай, механизаторнуудай ямар эдэбхи хэшээл гаргажа байһаниинь хүсэд һайнаар харуулагданагүй. Хабарай тарилгын ямараар үнгэргэгдэжэ, аймаг доторнь шэнэ культура—кукурузын хэр зэргээр таригдажа байһые тус газетэһээ тодорхой һайнаар мэдэхын аргагүй. Зүгөөр хабарай тарилга тухайда, кукуруза тухайда энэ газетэ юушье бэшэнэгүй гэжэ яажа болохоб. Харин энэ асуудалаар оройдоо хэдыхэн халирхай информационно мэдээсэлнүүд үгтэһэн байна. Жэшээнь, «8-е марта» колхоз тарилгаар яахадаа гээгдэнэб» гэһэн материал тус газетын майн 15-най номерто толилогдоһон байгаа. Хэдэн олон дутагдалнууд энэ статья дотор шүүмжэлэгдэбэшье, харин кукуруза тарилгада тус колхозой ямараар бэлэдхэжэ, тэрэниие хэр зэргээр тарижа эхилһэн тухайда эндэ огто юушье хэлэгдэнэгүй.

Мүн тэрэшэлэн **«Сталинец»** газетэ (Яруунын аймаг). ороohо таряа улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, ниитын малажалда тэжээлэй үнэхөөр бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ кукурузын ямар ехэ удхашанартай байһые үргэн ниитэ ажалшадта хүсэд ойлгуулжа үгөөгүй, кукуруза тарилгада аймагай колхозуудай, МТС-үүдэй хэр зэргээр бэлэдхэжэ, тэрэниие ямараар тарижа эхилһэн тухай угаа багаар, тон халирхайгаар бэшэдэг байна.

Кукуруза тушаа аймаг доторо бии байһан гээгдэнги һанал бодолые газетэ шүүмжэлдэггүй байна. Майн 20-ной мэдээнэй ёһоор, аймагай колхозууд оройдоо 93 гектар кукуруза тариһан байха юм. Гадна, энэ жэлэй кукуруза ехээр тариха гүйсэд арга боломжотой байбашье, тэдэниие багаар тариха гэжэ зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд оролдоһон байна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр «кукуруза манай эндэ һайнаар ургажа бирахагүй» гэһэн хойрог һаналтай байгаа. Теэд энээндэ газетэ эрид харюу үгэжэ шадаагүй, эдэ бүхы дутагдалнуудые элирүүлэн шүүмжэлнэгүй. Энэ ... халаа тус газетын редакциин ехэ дутагдал болоно. Ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ шиидхэхы удхашанартай байһан кукурузые бүхы колхозуудта, совхозуудта шадаал һаа, ехээр тарижа, элбэг баян ургаса абадаг болохо тухай асуудал аймагай газетэнүүдэй гол анхаралда байха зэргэтэй.

Агротехническэ бүхы заабаринуудые наринаар сахин, ойрын хэдыхэн хоногой болзор соо энэ культурые эрхим шанартайгаар тарижа дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы механизаторнуудые, колхозниигуудые ба бүгэдэ ажалшадые газетэ бүхэн шадамараар ... сүүлхэ, кукурузые шанар муутагаар тариһан баримтануудые эрид хурсаар шүүмжэлэн элирүүлхэ зорилготой.

Уданшьегүй тарилгын хойноһоо харууһалга эхилхэнь. Кукуруза тариһан газарта хэдэн удаа ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, нэмэлтэ тэжээл үгэхэ тухайда, бүхы тарилгын мүн тэрэшэлэн кукурузын хойноһоо колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай ямар зэргээр харууһалга хэжэ байһан тухайда, таряа хуряалгада, илангаяа кукуруза хуряалгада тэдэнэй хэрээр бэлэдхэжэ байһан тушаа, силос дараха ямар түхеэрэлгэнүүдэй бэлэдхэгдэжэ байһан тухайда аймагай газетэнүүд номер бүхэндөө бэшэжэ, энэ асуудалаар үзэгдэһэн дутагдалнуудые саг соонь элирүүлэн шүүмжэлжэ байха уялгатай.

Шүүмжэлэлдэ буруугаар хандана

Хүйтэбэршэг, хожомдоһон хабар болобошье һаань, бэлшээри, сабшалангаар баян Хонхолын талаһаа Егэй Эбэрэй уужам сэлгеэн тала хүрэтэр добо нуганууд хүхэржэ, хонин, морин ногоондо садажа байна. Эндэ тэндэ жэтдэ һайнаар гараһан таряанай зулзага нарайхан ургаса Хёлгын һэбшээндэ уяханаар найгана.

Ждановай, Логовскиин, Молотовой, Ворошиловай нэрэмжэтэ худөө ажахын артельнүүдэй колхозниигууд хабарай сагай үдэр бүхэниие үндэрөөр сэгнэжэ, партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоолые 2—3 жэл соо дүүргэхын түлөө эрмэлзэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

Гэхэтэй хамта, Бичурын колхозуудай полинууд дээгүүр, Бичура, Билютай ба бусад тосхонуудаар эдэ үдэрнүүдтэ ябаһан хүнүүд иимэ байдал хаража болохо байна: бууса шадарайнгаа участогууд дээрэ һонгино, чеснок, үгэрсэ, помидор һуулгаха грядкануудые аятай зохидхоноор хэжэ байһан, хартаабха һуулгажа байһан зониие олоор харахат. Үгышье һаа, үйлсэдэ гараад хабарай дулаахан наранда игаажа һууһан шамбай шангa бэетэй бэреэдэй, хүдэлмэриин наһанһаа үшөө гараадүй һамгадай, хүдэр шираг эрэшүүлэй бүлэг бүлэгөөрөө суглараад: «Мүнөө ямар зун болого аааб, бороо орохо гээшэ гү, али баһа гандашахань гү?» гэлдэһэн хөөрэлдөө дуулажа болохот. Газаахи һонгино хүшын һамар хоёрто һаналаа табяад, тэнгэриин шарай адуулжа, ямар зун бологшо ааб гэжэ таамаглажа, «абарал» буулгажа һуугшадые харахадаа, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые дүүргэхэ тушаа Бичурын олон колхозуудай правлениинүүдэй ба партийна эхин организацинуудай 1953 оной октябрь, ноябрь һарануудта муу бэшэ хэмжээ-ябуулганууды зохёогоод, тэрэнээ дүүргэжэ шадаагүй гомдолто ушарал һанаанда ороно.

Худөө ажахые хүгжөөхэ тушаа гаргагдаһан партиин ЦК-гэй Пленумүүдэй тогтоолнуудые дүүргэхые уряалһан олон тогтоолнууд зохёогдоһон, гоё гоё үгэнүүд 1954 ондо хэлэгдэһэн байна. Тиибэшье, олонхи колхозуудай малай ашаг шэмэ, ороohо таряанай ургаса 1954 ондо тон бага байгаа. Аймагай колхозууд дунда зэргээр гектар бүхэнһөө 4,5 центнер ороohо таряа, 6,6 центнер үбһэ хуряажа абаһан байна. Эдлүүриин 100 гектар газарһаа 13 центнер һүн абтаһан байгаа. Ургасын муу, малай ашаг шэмын бага байһан дээрэһээ колхозууд бага олзо абажа, колхозниигуудай ажалта үдэртэ ороohо таряан, мүнгэн батаар хубаагдаа.

Ажалта үдэртөө өөдтэй юумэ абадаггүй дээрэһээ зарим гээгдэнги колхозниигууд бууса шадарайнгаа хубиин ажахыда анхаралаа үлүү табижа, ниитынгээ ажалда һулаар хабаадалсана. 1954 ондо аймагай колхозуудта хүдэлмэриин наһанай 1359 колхозниигууд ажалта үдэрэй минимум олоогүй. Тэрэ тоодо Бичурын МТС-эй харьяата колхозуудта ажалта үдэрэй минимум 846 колхозниигууд олоогүй юм. Илангаяа энэ МТС-эй харьяата «Ленинский путь», «XIX партсъезд», «Защита мира» колхозуудта ажалта үдэрэй минимум олоогүйшүүл ехэ олон. «Ленинский путь» колхоздо жэлэй туршада нёдондо дунда зэргээр ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн оройдоо 252 ажалта үдэр олоһон байна. Мүнөөшье ажалай журам эндэ һайжараагүй, «һамаршад» гэжэ нэрэтэй хүнүүд олон зандаа.

Үбһэ тэжээлээр хангагдаагүй дээрэһээ үбэлжэлгын үедэ урда жэлнүүдэйхидэл адли олон мал гарзалаа. Үнеэдһээ һү ехээр һаахын түлөө шухала тэмсэл хэгдэнэгүй. Аймагай колхозууд ажахын энэ жэлэй 7 һара соо 1954 оной энэ үеынхиһөө бага һү һаагаа. Илангаяа Бичурын МТС-эй харьяата колхозууд үнеэдһээ һү өөдэгүй багаханар һаана. «Защита мира» колхоз — 95 литр, «Ленинский путь» колхоз—107 литр һү 7 һарын турша соо үнеэн бүриһөө һаагаа.

Гүрэндэ һү тушааха түсэбөө Бичурын колхозууд майн 1-дэ оройдоо 13 процент дүүргэһэн байгаа. Хахад жэл соо миил 256 литр һү гүрэндэ тушааһан колхоз эндэ бии юм. Малнуудаа зунай байрада эмхитэйгээр оруулха хүдэлмэри захалаадүй. Гүрэндэ тушааха малнуудые таргалуулха тусхай гүүртэнүүд эмхидхэгдээгүй.

Ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэл Бичурада һулаар ябуулагдана. Кукуруза тарилга унжагайруулагдана. Майн 20-ной байдалаар аймагай колхозууд ороohо таряа тариха түсэбөө 72 процент, тэрэ тоодо кукуруза тариха түсэбөө оройдоо 52 процент дүүргээ. Илангаяа Харланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ, Бичурын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ, «Ленинский путь» колхозууд кукуруза тарилтые удаарүулна. Тэрэ мүртөө кукуруза тариха агротехникын заабаринууд сахигданагүй. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Ара Харланай бригадада кукуруза гараар һуулгаха зуураа, кукурузынгаа хүрэнгэтэй хамта шэбхэ нүхэн соонь хэнэгүй, квадрат зүбөөр гарганагүй.

—Манай колхоздо хүдэлдэг агроном Яковлева кукуруза яажа тариха тухай заабари манда үгөөгүй, тарижа эхилһээрнай манай иишэ ерээшьегүй. Кукурузаяа зүб, буруушье тарижа байһанаа мэдэнэгүйбди, — гэжэ Ара Харланай огородно бригадир А. Н. Ефимова хөөрэнэ. Эндэхи бригадынхид кукурузаяа һуулгахаяа үдэ наран болоһон хойно гараад, ажалһаа эртэ ороно.

3 мянга гаран гектарта кукуруза тарижа ургуулхаяа байбашье, 3—4 колхозуудһаа бэшэндэнь силоснэ түхеэрэлгэнүүдые барижа захалаадүй.

Эдэ ехэ дутагдалнууд юун дээрэһээ гарана гээшэб?

КПСС-эй Бичурын айком, тэрэнэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Хлебников, партиин айкомой МТС-үүдэй зонодохи инструкторска группанууд колхозуудые халирхайгаар хүтэлбэрилнэ, колхоз бүхэнэй экономикые гүнзэгыгөөр шудалаад, доторойнь резервнүүдые, арга боломжонуудые элирүүлжэ, таряанай ургасые, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь бодото туһаламжа колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ үзүүлнэгүй. Партиин айкомой секретарьнууд колхозуудаар яаража ябаад бусадаг, эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри муугаар хэдэг гэжэ пленум, конференци дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэлые, мүн аймагайнгаа болон республиканска газетэнүүдэй шүүмжэлэлые тэдэнэр хэрэгсээнэгүй.

«Бурят-Монголой үнэнэй» апрелиин 17-ной номерто коммунист Базароной албан тушаалаа хэтэрүүлжэ байһан тухай, колхозниигуудта хэрзэгы шэрүүнээр хандадаг тухайнь шангаар шүүмжэлһэн фельетон хэблэгдэһэн байгаа. Албанайнгаал уялгануудые коммунистын бараг һайнаар дүүргэжэ байбал, тэрэнэй хубиин хэрэгтэ оролсоһоной үлүү гэжэ һанадаг хараа бодол социалистическэ обществын ёһо гуримда харша юм, тиимэһээ партиин гэшүүдэй коммунистическэ моралиин нормые эбдэхэ ябадалые тэсэжэ болохогүй гэжэ манай партиин заадаг байбашье һаа, КПСС-эй айкомой бюро тэрэ фельетониие хаража үзэһэн нэрэ зүүгээд лэ орхижорхёо. Айлшалдаг, танил тала болошоһон партиин айкомой секретарь нүхэр Аханяновта үмөөрүүлһэн, халхалуулһан ба саашадаашье үмөөрүүлхэ байһандаа найдашаһан Базарон, партийна эхин организациин суглаанай, мүн партиин айкомой бюрогой һүүлээр бүришье годооршоо. «Победээрээ» архиин халуунтай хиидэжэ ябатараа колхозойнгоо нэгэ хони даража алажархёо. Иигэжэ архидажа, аашалжа ябаха үедөө Базарон «намайе газетэдэ бэшүүлһэн хүнүүдые мэдэнэб, тэдэнтэй үзэлсэхэб, тэдэндэ мүрыень олгохоб» гэжэ байжа элдэб заналтануудые хэһэн, өөрынгөө партийнабэшэ ябадалые дахин харуулһан байна. Иигэжэ архи ууажархёод мунинхи хүйхэр ааша гаргажа, дураараа зандаржа ябадаг хүниие колхозниигууд хүндэлхэ аал?

Гансашье Базарон бэшэ, энээншүүгээр аашалдаг коммунистнууд Бичурын аймагта бии байха. Коммунист Ф. С. Савельев архи уудаг, түрүүшынгээ һамган Петрова, һүүлшынгээ һамган У. Савельева хоёрые сула сохижо байдаг, үхибүүдтээ хэрзэгыгээр хандадаг, колхоздоо ажал мүртэйгөөр хэдэггүй, арбаад мэшээг һонгино, һамар абаад, Дальна Восток уужам лэ гээд наймаа хэхээ һара һаралжа, колхозойнгоо правлениин зүбшөөлгүйгөөр ябашадаг юм. Энэ коммунистын амыень татажа, замдань оруулха тухай бэшэгүүд партиин айкомдо ороһон байна. Теэд, хэмжээн абтанагүй.

«Бурят-Монголой үнэнэй» апрелиин 22-ой номерто Бичурын айкомой хүтэлбэриин арга метод, тэрэ тоодо нэгэдэхи секретарь нүхэр Хлебниковэй хүдэлмэри шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Тэрэ гэһээр һара үнгэрбэшье, энэ статьягаар хэмжээн абтаадүй. Партиин айкомой секретарь нүхэр Хлебников ябахадаа үдэр соо хэды колхозуудаар ябаад, үгы һаа кабинедээ соо хонходожо һуудаг зандаа. «Түрүүлэгшэ болоһоорни зургаан һара боложо түрүүшынхеэ ерэһэн мүртөө нүхэр Хлебников малтаһан траншейнүүдые, кукуруза тарилгые хараад бусашоо» гэжэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыремпилов хөөрэнэ. «Айкомһоо холо бэшэ, дүрбэн километртэ байдагшье һаа, нүхэр Хлебниковые сентябрьһаа май хүрэтэр колхоздоо ерээгүйб» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ З. Я. Протасова хэлэнэ. Энэ колхоздо айкомой секретарь Митропольский, айкомой инструктор Брижаха гэгшэд мүн лэ үсөөн ябадаг, колхозниигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй шахуу байна.

Партийна, советскэ, ажахын органуудай хүдэлмэридэхи алдуунуудые элирүүлхэдэнь, дутагдалнуудые усадхахадань ажалшан олониитын зүгһөө гараһан шүүмжэлэлэй томо ехээр туһалдаг байһаниинь мэдээжэ. Тиихэдэ партиин Бичурын айкомой бюро ба айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Хлебников коммунистнуудай мүн хэблэлэй шүүмжэлэлдэ буруугаар хандана. Шүүмжэлэлээр элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаа сэхэ мэдэрээд, тэдэниие усадхахын түлөө хэмжээ түргэнөөр абахын оронд нүхэр Хлебников хүтэлбэриин арга методыень нарижуулан һайжаруулгада туһалха гэжэ зорюулагдаһан шүүмжэлэлые хабшаха, обёоронгүй гараха гэжэ оролдоно.

Партиин Бичурын айком болон олониитын, мүн хэблэлэй талаһаа гараһан шүүмжэлэлдэ хандалгаа эрид хубилгажа, тэдэ шүүмжэлэлнүүдые ажалдахи дутагдалнуудые усадхаха ябадалда хэрэглэхын тулада али бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

С. БАДМАЕВ,
манай тусхай корреспондент.

Модо урадхуулга ба бэлэдхэлгые үргэнөөр ябуулая

Механизацилха хэрэгтэй хүдэлмэри

Оронoймнай промышленностиин
мон һалбаринуудта, мүн хүдөөшье
жахыда барилгын модон улам
ээр хэрэглэгдэжэ байна. Энэ эрил-
ые бэелүүлхын тулада Бурят-
Монголой модошод үнгэрһэн намар-
бэлэй сезон соо ехэхэн хэмжээнэй
арилгын модо бэлэдхэжэ, хэрэглэг-
эдтэнь түмэр замаар эльгээгээ. Бэ-
эдхэгдэһэн бүхы модые гансахан
үмэр замаар хэрэглэгшэдтэ хүргэ-
ын аргагүй дээрэһээ уһан зам үр-
энөөр хэрэглэгдэнэ. Энэ жэлдэ
еспубликымнай гол мүрэнүүдээр
иллионһоо дээшэ кубометр модон
радхуулагдаха һоотой.

Модо урадхуулгын Үдын, Бай-
альска конторонууд, Итанцын ба
элэнгын леспромхозууд модо урад-
уулха хүдэлмэриие эхилэнхэй.
радхуулагдаха модоной ехэнхи ху-
инь Худан, Курба, Үдэ голнуудаар
радхуулагдаха байна. Эдэ голнууд
ээрэ хүдэлмэрилжэ эхилһэн Үдын
онторын хүдэлмэришэд хэдэн мян-
ан кубометр модо эрье дээрэһээ
һанда табяа. Энэ хүдэлмэриин
жал ехэтэй ба хүшэр байһаниинь
мэдээжэ. Теэд республика дотор мо-
до уһанда табилга ехэнхидээ гараар
хэгдэнэ. Энэ хүдэлмэриие механиза-
цилха зорилгоор трактор, лебёдко
болон бусад механизмуудые хэрэг-
лэхэ арга боломжо бии байна. Гэ-
бэшье, модо урадхуулгын Үдын кон-
торо (директорынь нүхэр Балин) тус
асуудалда анхаралаа хандуулнагүй.
Иимэһээ модо урадхуулга дээрэ хү-
дэлмэришэдэй хүсэнэй дуталдадаг,
тиихэдэ леспромхозой хүдэлмэришэ-
дые ажалһаань таһалжа, модо урад-
хуулгада табидаг ушар жэл бүхэндэ
үзэгдэнэ.

Модо урадхуулгын конторонуу-
дай мэдэлдэ трактор, автопогрузчик
болон бусад механизмууд яһала бии.
Тэдэнние модо уһанда табиха хү-
дэлмэри дээрэ ашаг ехэтэйгээр хэ-
рэглэхын тулада дары хэмжээ абаха
шухала болоо. Энэ зорилгые бэе-
лүүлээ һаа республикымнай модо
урадхуулагшад сезонно даалгаба-
ряа болзорһоонь урид дүүргэхэ ар-
га олохо байна.

В. Тарабаев.

Итанца гол дээрэ...

Модо урадхуулгын Байкальска
онторын хүдэлмэришэд Байкаль-
ка, Итанцынска леспромхозуудай
элэдхэһэн модые гол түлэб Итан-
а гол дээгүүр урадхуулдаг юм. Эдэ
эрнүүдтэ модо урадхуулагшадай
унда социалистическэ мүрысөөн
ргэн далайсатайгаар дэлгэржэ
айна. Хүдэлмэришэн бүхэн абаһан
лгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.
үхэд Батурин, Истомин гэгшэдэй
утэлбэрилдэг бригаданууд нёдондо
элдэ амжалтатайгаар хүдэлмэрил-
э, абаһан уялгаяа коллектив соо-
ю түрүүлэн дүүргэһэн байгаа. Мү-
өө жэлдэ эдэ бригаданууд модо
урадхуулгын түрүүшын үдэрһөө мү-
рысөөнэй түрүү зэргэдэ ябажа, 18
мянган кубометр модо уһанда та-
биба.

Тэрэшэлэн Селенгинскэ шпалоза-
водой модо урадхуулагшад үйлэдбэ-
риингөө һаяхан болоһон суглаан
дээрэ модо урадхуулха даалгабаряа
болзорһоонь урид, июлиин нэгэн бо-
лотор дүүргэхэ гэһэн социалистиче-
скэ уялга абаад, мүрысөөндэ эдэбхи-
тэйгээр хабаадалсажа оробо. Тэдэ-
нэр хүдэлмэридөө пикетно-конвейер-
нэ арга хэрэглэжэ эхилээ.

А. Шапошников.

Леспромхозой түрүү пункт

Баруун Тарбагатайн леспромхо-
й модо бэлэдхэлгын «Баруун» гэ-
э пункт энэ жэлэй эхинһээ хойшо
циалистическэ мүрысөөндэ тү-
үлжэ ябана. Пунктын модошод 4
арынгаа даалгабариие амжалта-
йгаар дүүргээ. Модо бэлэдхэхэ
рель һарынь түсэб 117 процент,
эрэлгэнь 135,2 процент дүүргэгдэ-
н байна. Тэрэшэлэн май һара
о модо бэлэдхэхэ графигынь сүүд-
бүхэндэ амжалтатайгаар дүүргэг-
ээ.

Лесопунктын коллектив ажа-
йнгаа эмхидхэлые һайжаруулһан,
жалай түрүү арганиудые хэрэглэ-
н ба бүхы механизмуудаа дүүрэн
көөрнь хэрэглэһэн дээрэһээ иимэ
жалта туйлаа. Пунктын началь-
к нүхэр Скоблов өөрынгөө шада-
ритай хүтэлбэрэсэр коллективэйн-
э дунда хүндэтэй болонхой.

—Пунктдамнай мастерска хоёр
асток бии юм. Мастернууд нүхэд
усских, Гриценко гэгшэд хоюулан-
а хүдэлмэрээ цикличностиин гра-
игаар ябуулжа, үдэр бүриингөө
ормые үлүүлэн дүүргэдэг юм, — гэ-
э нүхэр Скоблов хөөрэнэ.

Эдэ участогуудта трактораар мо-
таллуулга хоёр халаанда эмхид-
хэгдэнхэй. Пунктын ажал хадаа хү-
дэлмэришэдые ээлжээгээр амаруул-
ха графигта оруулагданхай. Ажалай
эмхидхэлэй иимээр табигдаад бай-
хада, модо шэрэлгэ хоёр дахин дээ-
шэлһэн, коллектив нэгэ жэгдээр хү-
дэлмэрилхэ аргатай болоһон байна.
Ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа,
мүрысөөндэ түрүүлэгшэдэй тоо улам
олошорно. Жэшээнь, мастер Анна
Гриценкын участогта апрель һара
соо хүдэлмэришэн бүхэнэй нормоёо
дүүргэлгэ 302 процент болоһон бай-
на. Эндэ нормоо дүүргэхэгүй гү,
али ажалдаа гарахагүй ябадал
оройдоошье үгы болоо. Мүнөө май
һара соо тус участогай ажалай темп
зааханшье һуларнагүй.

Нүхэр Гриценкын хүтэлбэри до-
ро ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг ажа-
лай новаторнууд урган гарана. Нүү-
дэл электростанциин механик Анд-
рей Куприянов участогайнгаа хү-
дэлмэриие электроэнергээр заахан-
шье таһалдуулдаггүй. Электрохю-
рөөшэд Сергей Кашин, Михаил
Кириллов өөһэдынгөө мэргэжэлые
саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг дээрэһээ
халаан бүхэнэйнгөө нормые 200
процент хүрэтэр дүүргэнэ.

В. Васильев.

Улаан тугта завод

Улан-Удын мяханай комби-
надай коллектив жэлэй эхин-
һээ хойшо мүрысөөндэ орол-
соод, табанжэлэйнгээ түсэб
уридшалан дүүргэхын түлөө
тэмсэжэ байна.

Мүрысэгшэдэй дунда колбас-
на заводой коллектив түрүү
зэргэдэ ябана. Энэ эмхитэй кол-
лектив жэлэй эхинһээ хойшо
комбинадайнгаа дамжуулгын
Улаан туг алдангүй барижа
байһаар. Тиин үнгэрэгшэ жэ-
лэйхидэ орходоо тэдэнэр һайн
сортын колбаса үйлэдбэрил-
гэсэ 52 процентээр дээшэлүү-
лээ.

Заводой хүдэлмэришэдэй
олонхинь мүнөө хахад жэ-
лэйнгээ даалгабари дүүргээд,
хоёрдохи хахад жэлэйнгээ
даалгабаряар хүдэлмэрилжэ
байна. Тэдэнэй дунда нүхэд
Денисенко, Синицын, Карта-
шева, Сажина ба бусад ажа-
лай эрхим жэшээ харуулнад.

Бригаданууд хоорондын мү-
рысөөндэ комсомольско-залуу-
шуулай бригаданууд эршэтэ
ажалаараа шалгарна. Жэшээл-
хэдэ, машинна таһагай нүхэр
Михайловагай хүтэлбэрилдэг
комсомольско - залуушуулай
бригада үдэр бүхэндэ халаа-
найнгаа даалгабари 150 про-
центһээ доошо бэшээр дүүр-
гэнэ.

Мүн заводой машинна таһагай
үнинэй хүдэлмэришэд Рудько,
Чистяков, Волков гэгшэд ажа-
лай үндэр бүтээсэ туйлана.

Иигэжэ комбинадай түрүү
коллектив табанжэлэйнгээ
даалгабариие уридшалан дүүр-
гэхын түлөө эршэмтэйгээр тэм-
сэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машинна
таһагай түрүү хүдэлмэришэд Б.
Рудько, П. Чистяков гэгшэд
мяха хэршэжэ байна.

Н. Святогорой фото-текст.

Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй

Мяханай комбинадай коллек-
тив табанжэлэйнгээ түсэб урид-
шалан дүүргэхын түлөө дээшэ-
лүүлэгдэһэн уялга абаад, эршэмтэй-
гээр хүдэлмэрилжэ байна. Мүнөө
комбинадай 50 гаран бригаданууд
энэ мүрысөөндэ хабаадалсана.

Социалистическэ мүрысөө үргэ-
нөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар комби-
надай бүхы цехүүд түсэбһөө гадуур
продукци үйлэдбэрилхэ уялгануудаа
хаһа болзор соонь бэелүүлжэ ша-
даа. Тиигэжэ продукци үйлэдбэрил-
гэсэ нёдондоной энэ хугасаатай са-
суулхада 39 процентээр дээшэлүүл-
һэн байха юм. Мүрысөөндэ мелан-
жева цехын коллектив эрхим жэшээ
харуулна. Тэдэнэр апрель һарада,
мүн майн түрүүшын хахадташье хэ-
ды зуун центнер продукци түсэбһөө
гадуур үйлэдбэрилһэн байна.

Цехын инженерно-техническэ хү-
дэлмэрилэгшэд ба түрүү хүдэлмэри-
шэд ажалайнгаа бүтээсые дээшэ-
лүүлхэ зорилгоор уралан нарижуул-
гын һанамжануудые оруулна. Тэдэ-
нэй оруулһан дурадхалаар үндэгөөр
гурил хэдэг аппарадта нэмэлтэ тү-
хеэрэлгэнүүд хэгдэһэн байна. Тиигэ-
жэ цех үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо
үйлэдбэриингөө бүтээсые 1,5 дахин
дээшэлүүлжэ шадаһан байна.

Мүнөө цехын түрүү хүдэлмэришэд
Семенихина, Шуньков, Уварова,
Пелюк ба бусад үдэр бүхэндэ ха-
лаанайнгаа даалгабариие 1,5—2 да-
хин үлүүлэн дүүргэжэ, бусадта ажа-
лай үльгэр жэшээ харуулна.

С. Николаев.

Модошо дархашуулай оролдосотой ажал

Байгша ондо Торийн аймагай
«Улаан-Тори» колхоз ехэхэн барил-
ганиудые хэхэ байна. Мүнөө хэдэн
арбаад кубометр модон барилгын
газарнуудта шэрэгдэнхэй. Хушалта-
да ба бусад хэрэгсэлдэ орохо модон
хюрөөдэтдэжэ дүүрүүтэй байна.

Колхозой барилгашад Цандулта
гэжэ нютагта хониной типовой байра
барижа дүүргээд, Хабтагай гэжэ га-
зарта малай байра барихаяа ошон-
хой. Модошо дархашуул Б. Бадма-
ев, Г. Жамцанов гэгшэд жэшээтэ
һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Д. Гомбоцонов.

Макаровагай звенодо

Үнгэрэгшэ жэлдэ хура бороогүй
гандуу сагай байгаашье һаань, При-
байкальска аймагай Сталинай нэ-
рэмжэтэ колхозой Анна Николаевна
Макаровагай хүтэлбэрилдэг хар-
таабхын звеногойхид 9 гектарай га
бүриһөө 200 центнер, 1 гектар дээрэ-
һээ 300 центнер ургаса хуряаһан
байна. Иигэжэ тус звеногойхид хар-
таабха ургуулгаар республика дото-
роо олохон жэлдэ суурхажа байһан
Заиграйн аймагай Кагановичын нэ-
рэмжэтэ колхозой Лукерья Прохо-
ровна Шурыгинагай звеногойхидтой
мүрысэһэн социалистическэ мүры-
сөөндөө илажа гараһан байха юм.

Энэ звеногойхидой баян ургаса
хуряаһанай ашаар колхоз үрэһэ хү-
рэнгэсэ хүсэд хаагаад, малдаа нэ-
мэлтэ тэжээл болгон ехэхэн хэм-
жээнэй хартаабха хадагалһан бай-
на.

Үнгэрэгшэ үбэлдөө энэ звеногой-
хид хартаабхынгаа газар дээрэ саһа
тогтоожо, наг шэбхэ гаргажа, агро-
техническэ хэмжээ-ябуулгануудые
һайнаар хээ. Мүнөө тэдэнэр үрэһэ-
нэйнгөө хартаабхые сэбэрлэжэ, ил-
гажа дүүргээд, яровизировалээ. Су-
перфосфат аммиагай селитрэ гэхэ
мэтын минеральна үтэгжүүлгэнүү-
дые бэлдээ.

Энэ жэлдэ тус звеногойхид 10 гек-
тарай га бүриһөө 250 центнерһээ
доошо бэшэ хартаабхын ургаса ху-
ряаха уялга абаба. Тэрэнһээ гадна,
3 гектар дээрэ кукуруза тариханъ.
Кукуруза тарилгада звеногойхид ехэ
анхаралтайгаар хандана. Энэ жэлдэ
га бүриһөө 30 центнерһээ доошо бэ-
шэ хүсэд эдеэшэһэн буурсагуудые,
400 центнерһээ доошо бэшэ силостэ
оруулагдаха ногоо абаха зорилго-
той.

—Энэ культурые анха түрүүшын-
хеэ тариха гэжэ байнабди. Зүгөөр
звеногойхиднай энэ культурые яажа
һайнаар ургуулха агротехникэтэй
танилсахын тулада бүхы оролдол-
гоёо гаргана. Бидэнэр хартаабха бо-
лон кукурузын баян ургаса ургуул-
жа, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пле-
нумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэ
харюусаха зорилготойбди,—гэжэ тэ-
дэнэр хэлэнэ.

Мүнөө эндэ кукуруза, хартаабха
зэргэ тооной таригдажа захалба.

Д. Хилтухин.

Сад тарилгаяа үргэдхэнэ

Жэл ерэхэ тудам манай республи-
када үрэ-жэмэстэ сад таридаг кол-
хозууд олошорно. Мүн хуушанай
садтай байһан колхозуудшье са-
дайнгаа талмайнуудые үргэдхэнэ,
таридаг үрэ-жэмэсүүдэйнгээ сорт-
нуудые олон янзын болгоно.

Колхозуудай үрэ-жэмэстэ сад та-
риха хэрэгтэнь Улан-Удын ба Сэ-
лэнгын үрэ-жэмэстэ станцинууд ту-
һаламжа үзүүлдэг.

Энэ хабартаа Улан-Удын Мичу-
ринай нэрэмжэтэ үрэ-жэмэстэ стан-
ци республикын олохон аймагуудай
колхозуудта хэды мянган һөөг үрэ-
жэмэстэ мододые худалдаһан бай-
на. Һүүлэй мэдээнэй һоор, эндэһээ
Иволгын аймагай—5, Тарбагатайн
аймагай—6, Бичурын аймагай —4
колхозууд үрэ-жэмэстэ мододые ху-
далдан абажа, садуудаа үргэдхэһэн
байха юм. Мүн Заиграйн аймагай
«Улаан-Эрхирик» колхоз—5500, Му-
харшэбэрэй аймагай Кировэй нэ-
рэмжэтэ колхоз—3150, Кабанскын
аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ кол-
хоз—4800 һөөг үрэ-жэмэстэ модо
абаашаһан байна.

Е. Иванова.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНЦЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Партийна гэгээрэлдэ үдэр бүриин анхарал хандуулха“

Иимэ гаршагтайгаар манай газе-
тын апрелиин 16-пай номерто хэб-
лэлэй шэнжэлэл толилогдоһон бай-
гаа. «Красная Иволга» гэжэ аймагай
газетэ партийна гэгээрэлэй асуудал-
да анхарал багаар хандуулна, аймa-
гай партийна организацинуудтахи
кружогууд болон политһургуулинуу-
дай хүдэлмэриие харуулнагүй гэжэ
тэрэ статья соо хэлэгдээ һэн.

—Хэблэлэй шэнжэлэл соо заагда-
һан дутагдалнуудые усадхаха талаар
зохихо хэмжээ абтаа,—гэжэ манай
редакцида партиин Иволгын айкомой
секретарь нүхэр Эрдыниев мэдээсэ-
бэ. Тус статья аймагай газетын ре-
дакциин хүдэлмэрилэгшэдэй хабаа-
далгатайгаар партиин айкомой про-
паганда ба агитациин таһагта зүб-
шэн хэлсэгдэжэ, партийна гэгээрэ-
лэй асуудалнуудые аймагай газетын
хуудаһанууд дээрэ тодорхойгоор ха-
руулха талаар бодото хэмжээ-ябуул-
ганууд хараалагдаа. Өөрынгөө хү-
дэлмэри тухай бэшэһэн партийна
эхин организацинуудай секретарь-
нуудай, пропагандистнуудай статья
болон корреспонденцинүүдые саг
үргэлжэ толилхо гэжэ редакцида ду-
радхагдаба. Мүн партийна гэгээрэл-
дэ зорюулагдаһан статьянуудые
май һара соо толилхо тематическа
түсэб партиин айкомой бюро дээрэ
баталагдаһан байна.

„Эмхи гуримгүй байдалтай“

Иимэ гаршагтайгаар манай газе-
тын апрелиин 19-нэй номерто толи-
логдоһон бэшэг соо Яруунын айма-
гай маслопромой конторын Попере-
ченскэ сепараторна пункт соо ариг
сэбэр сахигданагүй, пунктые дааг-
ша Беляева һү тушаагшадтай саг
соогоо тоосоногүй гэжэ хэлэгдээ һэн.

«Бэшэг соо заагдаһан дутагдал-
нуудые усадхаха тушаа зохихо
хэмжээ абтажа байна» гэжэ манай
редакцида Яруунын аймаслопро-
мой конторын директор нүхэр Рыгзе-
нов мэдээсэбэ. Пунктые даагша Бе-
ляева ажалһаа сүлөөлэгдэхэ болоо.

Мих. ШОЛОХОВ

Номгон Дон

**Манай үеын элитэ ехэ уранзо-
хёолшо Михаил Александрович
Шолохов 50 наһа хүсэбэ. М. А.
Шолоховой бэшэһэн зохёолнууд
бүхы дэлхэйн уншагшадта мэдээ-
жэ болонхой. Бурят-Монголой но-
мой хэблэл бурят уншагшадые
уранзохёолшын номуудтай танил-
суулха зорилгоор тэрэнэй бэшэһэн
«Номгон Дон» гэжэ романиие
1956 ондо хэблэжэ эхилхээр ха-
раалба. Мүнөө бидэ тус романай
нэгэдэхи номһоо отрывок толил-
хомнай. Энэ номые Норпол Очиров
ородһоо бурят болгон оршуулһан
байна.**

Хасагуудай лагерьһаа бусаха саг боло-
 найма юһэн хоног үлэбэ.

Аксинья өөрынгөө хожомдонги га-
ун дуранда уланхадан абтаба. Эсэгын-
 заһаа заидаашье һаань, Григорий
усаар һүниндөө тэрээндэ ошоод,
ээр бусадаг байгаа.

Хоёр долоон хоног соо һунаштараа
һэн морин шэнги тэрэ һабшнигаад,
эршэбэ.

Үргэһэгүй үнгэргэһэн һүнинүүдһээ
ожо, тэрээнэй янлагар шанаатай
урые хушаһан хүрибтэр арһан хүхэр-
 эхилбэ. Нюдэнэйнь улхархайнууд бү-
 ехэ боложо, тэндэһээнь хуурай хара
ад эсэнгээр хаража байһад.

Аксинья толгойгоо пулаадаар боон-
 ябадаг болобо; нюдэн доронь уйд-
ай тэмдэг мэтэ харлана; халта хаб-
ан хомхой уралнуудынь байжа ядан
дэ халдааха гэһэн шэнги энеэнэ.

Ухаагаа алдажархиһан тэдэнэй холбоо
мэл һаа эли, юрэ бусын бэшэ байба;
 зонһоо нюуха, эшэхэ гайхахашье
э мэдэхэгүй юумэд шэнги, хүршэнэ-
 нюдэн дээрэ туража, харлажа ябаад,
ал эшэтүүригүй дүлэндэ абтан тэдэ
рой аягүйтөөр холбоорилдон яба-
, хүнүүд уулзаад тэдэнэй нюу-
нь харахадаа эшэһэндэл зүрхэсэдэг
ошобо.

Мяханда Аксиньтай холбоорилдоноо
 наадалаан татадаг Григориин нүхэд
өө болоходо тэрээнтэй уулзаад,
үйрхэдэг, тэрээнэй байхада бэеэ хэ-
газараа оложо ядаһан шэнги байдаг
обо. Һэмгад саатуур һанаандаа атаар-
ашье байгаа һаа, Аксиньие шоо үзэ-
 Степанай ерэхые тэшэ ядан хүлеэдэг
обо. Тэдэнэр һонюуша жорхойдоо
ошобод. Юугээр дүүрэгшэ ааб гэжэ
ажануудые зохёонод.

Хэрбээ Григорий хүнһөө нюуһан янза
ажа байжа һалхин Аксиньда ябадаг
аа һаань, хэрбээ тэрэ һалхин Акси-
ь ёһын тэдыдэ далдалаад, Григоритой
дажынгөө хажуугаар ондоошье хү-
дэ арсадаггүй байгаа һаань, ямар-
 тиимэ ондоо тусгаар, нюдэ халтир-
, ябадал гэжэ харагдахагүй байгаа.
ораар хэлсэд гээд лэ болихо һэн.
 тэдэнэр өөһэдынгөө дурые хэнһээ-
 нюудаггүй шахуу байба; тэдээнние
н саг зуурын холбоодо адли бэшэ,
ямар бэ даа нэгэ аргагүй халуун хүсэтэй
юумэн холбуулдаг байхадань, хуторайхид
ёһодо харша, һалихай муухай ябадал
гэжэ тоолобод. «Степан ерэхэдээ занги-
лааень таһлаха даа» гэһэн һанаа муутай-
хан хүлеэсэдэ хутор абтажа, доохонуур
юун лэ бологшо ааб гэжэ, тэшэ ядан,
абяагүй хүлеэжэ байбад.

Унталгын таһаг соо оронойнь дээгүүр
аргамжа татаатай. Тэрэ аргамжадань ха-
ра сагаан ниидхын хооһон модонууд үл-
хөөтэй. Энэ гоёын тэдыдэ хэһэн юумэн
байгаа. Тэрэ ниидхын сахаригууд дээ-
гүүрнь батаганаан һагашоод хоножо бай-
на; тэдээнһээ сааша потолок хүрэтэр
абаахайн шүлһэн надхана.

Григорий Аксиньиин хүршэһэн нюсэгэн
гар дээрэ хэбтээд, потолок өөдэ, үлхөө-
тэй модонууд тээшэ харана. Нүгөө га-
райнгаа хүдэлмэридэ барьягар болошо-
һон хурганиудаар Аксинья Григориин
толгой дээрэхи хойщонь хаяһан моринои
дэлһэн шэнги шэрүүн үһыень эльбэжэ
хэбтэнэ.

Унталгын таһаг соо углуунуудынь мон-
сойлгон тошнилдоһон шэрэтэй модон
оронһоо ондоо юумэн гэхэдэ: Аксиньиин
энжэ—гоёлой хубсаһануудые хадагал-
һан, түмэрөөр боожо хадаһан хүнгэнгэр
ханза үүдэнэй хажууда байна. Үүдэнһээ
нүгөө тээшээ, углууда, урдаһаань тон-
гойлгоһон үһэлиг хээтэй туг тээшэ гүйл-
гэжэ ябаһан генерал Скобелевой дүрсэ-
тэй клеёнкоор хушаатай стол, хоёр стул
байна. Столэй дээдэ тээ анхада ялагар
саарһан хүрээтэй бурханай дүрсэнүүд ха-
рагдана; хажуу тээһээнь батаганаанай
баажархиһан фотографинууд хаража
байна. Табимал үһэтэй тархинуудтай, ча-
сай ооһор һанжуулһан үбсүүнүүдээ ураг-
шань хүрхылтэһэн бүлэг хасагууд тэдэ-
нэй нэгэнһээ хаража байна. Тэрэнь уялга-
та албанда ябахадаа Степанай нүхэдтөөэ
буулгуулһан дүрэ байгаа. Степанай хада-
галагдаагүй мундир үлгэсэдэ байна.
Сонхын забһараар һара шагаажа, мунди-
рай погон дээрэхи урядингай хоёр сагаа-
хан зурагар тэмдэгүүдые үнэншэжэ
ядаһан хэбэртэй тэмтэрэн эльбэнэ.

Аксинья һанаа алдажа, Григориин
нидхын хоорондо таалаад абана.

— Гриша!

— Яагаабши?

—Юһэн хоног үлэбэ...

—Үшөө үдыл даа,

—Яаха гээшэбиб, Гриша?

— Би яажа мэдэхэбиб.

Аксинья һанаа алдантараа бэеэ бари-
жа, Гришкын шэрэлдэшэһэн үһые дахин
эльбэнэ, һөөргэнь задална.

—Степан намайе алахал...—гээд асуу-
һаншье, юрэ хэлэһэншье шэнги ойлгог-
дохоор бэшээр дууграба.

Григорий абяа гаранагүй. Тэрэ үргэ-
һөө хүрэшэһэн байгаа. Няалдажа байһан
зубхинуудаа арай гэжэ задалаад хараха-
дань сэхэ дээрэнь Аксиньиин хонгор
хара нюдэд ялалзажа байба.

—Үбгэнэйм ерэхэдэ хаяжархиха гүш?
Айха гүш?

—Би юундэ айба гээшэбиб, ши һамга-
ниинь хэдаа өөрөөл айгыш.

—Шамтай байхадаа айнагүйб; үдэртөө
гэнтэ толгойдом ороходонь голии шэшэр-
нэ.

— Степанайшье ерэлгэ бараг даа.
Баабаймни эндэш намдаа һамга абажа
үгэхэеэ байна.

Григорий миһэрээд, юуб даа хэлэн ал-
даад болибо: тэрэнэй хүзүүн доро бай-
һан Аксиньиин гар гэнтэ татагад гээд,
һуларшаһан шэнги боложо, саашаа по-
душка хонхойлгон халта тогтон ал-
даад, шэшэрһэн шэнги болоод, тэрэ дары
һөөргөө хатуу болон сэхэрээд, түрүүшын-
гээ байдалда орошобо.

—Хэнние хадамнааб?—гэжэ Аксинья
бүглүүгээр асууба.

—Хадамнаха гэжэ ошохоо байна. Кор-
шуновтанда ошохонь, тэдэнэй Наталиинень
хадамнаха гэжэ эжымни шэбэнээ һэн.

—Наталиие... Натали сэбэр басаган
даа. Бүришье сэбэрхэн. Теэд һамга
абыш... Церковь соо хараба һэн хаб...
Гоё юумэ ябаа һэн...

Аксинья түргэ түргэн дуугарна, теэд
үгэнүүдынь үнгэ, амигүй юм шэнги хү-
нэй шэхэндэ хүрэнэгүй.

—Би тэрээнэй сэбэрыень түриидөө
хабшуулхам һэн гү? Шамайел абаа һаа
абаха байгааб.

Аксинья Григориин толгой дороһоо
гараа һуга татан абаад, хуурай хонгор
нюдөөрөө сонхоор хараба. Газаагуур һү-
ниин бүүдэгэр шара туяан һуунагтана.
Сарайһаа мүлхиһэн барагар һүүдэр хар-
лана. Таршаанууд шааялдана. Донһоо
тиишэ уһанда ороһон буханууд бүрхирэл-
дэнэ, тэдээнэй һүлэмхи бүдүүн абяанууд
унталгын таһагай тон ганса сонхоор мүл-
хин ороно.

—Гриша!

— Юумэ гэхээ һанаагши?

Гришкын эрхэлүүлхэдээ хашан хүдэ-
лэсэгүй тарнуудые Аксинья шүүрэн,
үбсүүндээ, хүйтэршэһэн хасартаа хаша-
жа байгаад, ёолонги хоолойгоор дуугар-
на:

—Юундэ намда халдаһан хүмши?
бузар, яаха хүмбиб нигээд?—Гри-и-ш-
ка!... Һүнэһыемни һуга татажа байнаш!...
Би һалааб Степанай ерэхэдэ ямар харюу
бариха хүмбиб? Хэн намайе үмөөрхэ юм?

Григорий абяагүй байна. Тэрэнэй һай-
хан яһалиг хамарые, һүүдэрээр хушаа-
тай нюдыень, хүдэлдэггүй уралнуудыень
Аксинья уйдхартайгаар шэртэнэ... Гэнтэ
бии болоһон иһаг мэдэрэлэй үер бэеэ
бариһан хаалтыень сүмэ сохибо: Аксинья
мэдээ табиһан юм шэнги Гришкын нюур,
хүзүү, үбсүү, гарыень уланхатайгаар
таалана. Забһартань хахажа байгаад
шэбэнэхэдэнь Григорий тэрээнэй шэ-
шэрхые мэдэрнэ.

—Гриша, инагхамни... түрэлни... Эндэ-
һээ ошоё! Гришенька! Хуу хаяад ошоё.
Бүхы юумээ, үбгэнөөшье хаяхаб, гансал
шинии байгаа һаа, намда юуншье хэрэг-
гүй... Шахта руу ошоё, холол ошоё. Би
шамайе энхэржэ, хайрлажа ябахаб... Па-
рамоновтанай руднигта түрэһэн абагамни
бии, сахюулшаар алба хэдэг, манда ту-
һалха байха... Гриша! Нэгэшье үгэ
һаань хэлыш.

Григорий зүүн нидхээ шушууртуулан
хухалаад, бодолгодо хаташоод байтараа
гэнтэ мэдэһэн шэнги ялагар харануудаа
ород бэшэ нюдэнүүдээ онгойлгобо. Тэдэнь
энеэжэ, наада хаража байһан түхэлтэй.

—Үбэштэй хаш даа, Аксинья! Шаша-
хадаш дуулахашье дуран һалашана.
Ажалаа орхёод эгээ хайшаа ошохо хүм-
биб? Энэ жэлдэ баһал албанда ошохо ха
юмбиб. Үгы даа, энэ хэрэг бүтэхэгүй...
Түрэл газарһаа хайшаашье хүдэлхэгүйб.
Эндэмнай тала... амилха газар бии ха
юм; тэндэшни юун бииб? Нёдондо жэл
баабайтаяа станци ошолдоод, үхэн алдаа
һэм. Паровозууд хуугайлалдаад, һалаха-
гүй, шатаһан нүүрһэнһээ агаарынь хүндэ
болошонхой. Хайшан гээд зон байдаг юм
гээшэб—бү мэдэе. Али тэрэ угаартаа да-
дажа болоо юм ааб даа...—Григорий
нёлбоод, дахин дуугарба. — Хуторһаа би
хайшаашье ошохогүйб.

Үүлэн һарые халхалаад, сонхын саана
барагар болобо. Газаагуур тараһан ша-
ра туяан бүрын унтаржа, һүүдэрнүүд
эльбэгдэн задарна. Тиигээд саашаа гүрэ-
мэл хорёогой саана нёдондоной отологдо-
һон мүшэр гү, али хорёодо няалдаад ур-
гаһан үрмэдэһэ халаахай бархайна гү
гэжэ илгаруулхаар бэшэ болошоно.

Гэр соо мүн лэ бүрэгэр болоно; сон-
хын хажууда үлгөөтэй байһан хасат мун-
дир дээрэхи Степанай урядник болоһо-
ной зурагар сагаан тэмдэгүүд бүрылдэн
харагдахаяа болино. Энэ бүрэгэр, тогто-
шоһон, хараха аргагүй байдалда Акси-
ниин мүрэнүүдэй үлэ мэдэг шэшэрэн,
альгаараа хашаһан толгойнь подушка
дээрээ абяагүй һулаханаар собхошохые
Григорий харанагүй.

**

Томилинһоо Аксинья тухай дуулаха-
даа Степан, саанаа үзэн ядалга уйдхар
хоёрые багтаан, хэршье тиимэ эбгүй
һуудаг байгаа һаа, аяар тэрэ анханай
гомдолтойшье һаа, һамгаяа зоболонтой
жүтөөшэ үзэн ядадаг дураар дурладаг
байһанаа ойлтобо.

Һуниндөө повозко соогоо хэбтээд, ши-
пелеэрээ хушаад, гарнуудаа толгойнгоо
оройдо һалаабшалан гэртээ бусаха тухай-
гаа, һамганайнгаа хайшан гэжэ угтаха
тухай һанаанда хатадаг байба. Зүрхэ-
нэйнь орондо сээжэ соогуурнь газар до-
рохи хоротой хара абаахайн үрбэгэнэһэн
шэнги хоро үһэндөө бусалан байһанаа
мэдэрнэ. Хэбтэжэ байхадаа үһөөгөө
абаха мянган аргануудые һанаандаа
зохёоно, шүдэндэнь шэрүүн томо элһэ-
нэй харшатанажа байһандал мэдэрэл бии
болоно. Петротой наншалдажа хоро
үһөөгөө нэгэ бага тараагаад, гэртээ эсэ-
һэн, һуларшаһан ерэһэнэйнь талаанда
Аксинья барагшагаар һалаһан байгаа.

Тэрэ үдэрһөө хойшо Астаховтанай
гэртэ харагдадаггүй үхэһэн хүн бии бо-
лошоһон шэнги болобо. Аксинья шэбэ-
нэжэ дуугардаг, маряажа ябадаг байба.
Зүгөөр нюдэндэнь Гришкын аһааһан түй-
мэрһөө үлэһэн аад, айһанай үнэһөөр да-
руулхадажархиһан, арайхан обёормоор
согхон ялалзана.

Степан тэрэнние шэртэн харахаһаа
байтагай зүрхөөрөө мэдэрнэ. Жүтөөндөө
зобоно. Һүниндөө, эдеэнэй таһаг соохи
таримал ногоон сэсэг дээгүүрхи батага-
наан һүрэгэй унтахада, Аксиньиин уралаа
шэшэрүүлэн унтарла заһажа байхадань,
шэрүүн хара альгаараа амынь бажуун,
Степан тэрэнние сохидог һэн. Гришкатай
холбооролдоһон тухайнь эшэгүүригүй
тодорхойгоор мүшхэдэг байба. Аксинья
хониной арһанай үнэртэй хатуу унтари
дээгүүрээ хүльбэрэн, амяа абажа ядадаг
һэн. Һамгаяа зобоожо эсэхэдээ Степан
гараараа барижа үзэн нёлбоһо бэ-
дэрдэг байба. Теэд Аксиньиин хасарнууд
хуурай, халуун байдаг һэн.

—Хэлэхэ гүш?

—Үгы!

—Алахаб!

—Алыш. Алахал һаа алыш...
Зобохоёо болихоб... Байдал бэшэ...

Шүдөө зуугаад, Степан һамганайнгаа
үбсүүнэй нимгэхэн арһыень мушха-
на.

Аксинья татаганан ёолоно.

—Үбшэнтэй аал?—тэжэ Степан хү-
хюун болоно.

—Үбшэнтэй.

—Намда үбшэнгүй байгаа гэхэ гүш?

Степан орой болоһон хойно нойртоо
абтадаг байба. Унтаандаа тэрэ булсагар
үсэнүүдтэй барагар хурганиудаа хүдэлгэн
бажуусагаана. Аксинья тохоног дээрээ
үндыгөөд үбгэнэйнгөө үргэһэнһөө хубил-
һан сэбэр нюурые үни удаан харан бай-
даг һэн. Тиигээд толгойгоо подушка
дээрээ унагаажа, юуб даа шэбэнэдэг
һэн.

Гришкые тэрэ харадаггүй шахуу бай-
гаа. Нэгэтэ яагаад бэ даа Доной эрьедэ
тэрээнтэй уулзаашоо һэн. Григорий сар-
нуудаа уһанда асарһан аад, улаахан бур-
гааһаар шэрбэн, доошоо хараад үг-
сүүр өөдэ аһажа ябаба. Аксинья урда-
һаань ерэжэ ябаба. Гар доронь үргэб-
шэнь хүйтэн болоод, сабиргай руунь ха-
луун шуһанай гүйхые тэрэ мэдэрбэ.

Хожомынь энэ уулзалгаяа һанахадаа,
тэрэ хүсэ гарган, унтаандаа бэшэ, ха-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

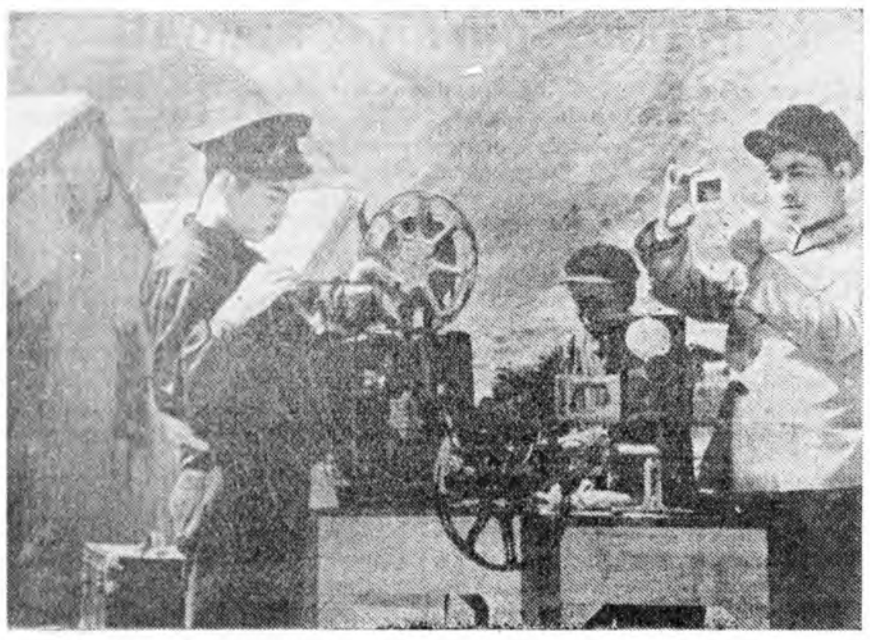

Хитадай Арадай Республика. Баоцзи (Шэньси провинци) Чэнду (Сычуань провинци) хоёрой хоорондо түмэр харгы баригдажа байна. Эндэхи барилгашадта гүрэнэй болон ниитын организацинууд ехэ анхаралтайгаар хандана. Эндэ саг үргэлжэ газетэнүүд, номууд, элдэб эд товарнууд, шэнэ фильмнүүд эльгээгдэжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүүдэл киногой хүдэлмэрилэгшэд фильм харуулхаяа бэлэдхэжэ байна. **Синьхуа агентствын фото.**

ООН-эй Уставай баталагдаhаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан болохоёо байhан Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин ойн баярай сессидэ хабаадалга тушаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 21. (ТАСС). ООН-эй генеральна секретариин 1955 оной мартын 22-ой бэшэгтэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотовой үгэhэн харюуе СССР-hээ ООН-эй дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ А. А. Соболев генеральна секретарьта үсэгэлдэр дамжуулан үгөө. В. М. Молотовой харюу соо иигэжэ хэлэгдэнэ. ООН-эй Уставай баталагдаhаар арбан жэлэй ойе тэмдэглэхын тулада Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүдэй Сан-Францискода болохо ойн баярай заседанинуудта Советскэ Союзай делегаци хабаадалсаха байна. В. М. Молотов хадаа болохоёо байhан hайндэртэ өөрөө хабаадалсажа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүдэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэй гэжэ харюу соонь хэлэгдэнэ.

ООН-эй гэшүүдэй ойн баярай заседани энэ оной июниин 20-hоо 26 хүрэтэр Сан-Францискода болохо байна.

Ставропольско хизаар. Пятигорско гэжэ нютагай «Пролетарская воля» гэжэ колхоз олзо доход ехээр абана. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз 2 миллион гаран литр hү, 15 мянган тонно шахуу шэнписэ, хэдэн зуун тонно элдэб янзын овощь болон фруктнуудые гүрэндэ тушаажа, 17 мянган түхэригэй олзо доход абаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Эндэ нэгэ зернохранилищи, малай хэдэн типовой байранууд, овощехранилищи, гараж гэхэ мэтэнүүд баригдаа. Артельдэ мүнөө 31 машина бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Пролетарская воля» гэжэ колхозой шэнэ гараж.

ТАСС-эй фотохронико.

Болгариин Министрнүүдэй Соведэй мэдээсэл

СОФИ, майн 21. (ТАСС). Болгарска телеграфна агентство иигэжэ дамжуулна:

Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангалгада зорюулагдаhан европейскэ гүрэнүүдэй Варшавска зүблөөндэ ошоhон правительственна делегациие толгойлогшо министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Вылко Червенковой тоосоое болон элидхэлые шагнаад, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет энэ зүблөөнэй шиидхэбэриие ехэ ханангяар угтаhан тухайгаа элишэлэн мэдүүлээ.

Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангалгада зорюулагдаhан европейскэ гүрэнүүдэй Варшавска зүблөөндэ хабаадаhан правительственна делегациин тоосоото элидхэлые шагнаад, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет нэгэн дуугаар шиидхэбэ:

1. Хани барисаан, суг ажаллалга ба харилсан туhалалсалга тухай энэ оной майн 14-дэ Варшавада баталагдаhан договорые, тэрэшэлэн договорто хабаададаг гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэмэл командовани байгуулха тухай Варшавска зүблөөнэй шиидхэбэриие hайшааха.

2. Хани барисаан, суг ажаллалга ба харилсан туhалалсалга тухай, Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангалгада зорюулагдаhан европейскэ гүрэнүүдэй Варшавска зүблөөн дээрэ баталагдаhан договорые эсэслэн баталха тухай хуулиин проектые хаража үзэхын тулада Арадай суглаанай онсо сесси зарлахыень Арадай суглаанай президиумые гуйха.

Азиин ба Африкын оронуудай профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга Пекиндэ болобо

ПЕКИН, майн 21. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулhанай ёhоор Азиин ба Африкын 15 ороной профсоюзуудай хоёр зуун гушан түлөөлэгшэдэй уулзалга эндэ болоо. Хитадта майн нэгэнэй hайндэрлэлгэдэ хабаадалсаhан японско, индийскэ ба индонезийскэ профсоюзуудай үүсхэлээр энэ уулзалга үнгэргэгдэhэн байна.

Эб найрамдал хамгаалхые, колониализмда эсэргүүсэн национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэхээр, атомна ба водородно зэбсэг хорихо, атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ эрилтэ хэхээр, тэрэшэлэн Азиин ба Африкын оронуудай хүдэлмэришэн ангиин хоорондын хани барисаа ба нэгэдэлые бэхижүүлхые Азиин ба Африкын оронуудай хүдэлмэришэн ангиин бултадаа эрмэлзэжэ байhан тухай делегадууд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэhэн байна. Оронуудыень сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ орохые баадхадагайнь ба оронуудайнь территори дээрэ сэрэгэй базануудые байгуулhанайнь түлөө Иранай, Сириин ба Ливанай профсоюзуудай делегадууд империалистнуудые шүүмжэлэн буруушаагаа. Бандунгска конференци дээрэ баталан абтаhан резолюцинуудые нэгэн hаналаар дэмжэжэ байhан тухайгаа делегадууд элишэлэн мэдүүлээ. Бүхы оронуудай эбтэйгээр ажабайха гэhэн принципые дэмжэхэ зуураа, хүдэлмэришэн ангиин уласхоорондын hанал нэгэдэлгэ эб найрамдалые сахиха найдабари мүн болоно гэжэ зааhан байна.

Хүдэлмэришэдэй ажабайдал ба ажалай условинууд тухай мэдээсэлнүүдые абалсажа байха, профсоюзна хүдэлмэриин дүй дүршэлые халан абалсаха ба профсоюзна делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэхэ тухай уулзалгада хабаадагшад дурадхалнуудые оруулhан байна.

Австридахи советскэ информационно албанай мэдээсэл

ВЕНА, майн 20. (ТАСС). Советскэ информационно албанай мэдээсэhэнэй ёhоор, СССР-hээ Австрида байдаг верховно комиссар, онсо ба бүрин эрхэтэ посол И. И. Ильичев Австрийска республикын федеральна канцлер г-н Юлиус Раабта орожо, тэрээндэ иигэжэ мэдээсээ. Австриhаа советскэ сэрэгүүдэй гаргагдатар Зүүн Австрида советскэ сэрэгүүдэй мүнөө байдаг городуудта болон уезднүүдтэ советскэ сэрэгэй комендатуранууд үлөөгдэхэ юм. Тиихэдээ, үлэhэн советскэ сэрэгэй комендатура сэрэгүүдэй байлгатай хамаатай гарнизонно албанhаа бэшэ ондоо юумэ хэхэгүй байна.

Австрийска нютагай захиргаанай газарнуудай ажал-ябуулгые комендатуранууд хинахаяа болихо байна.

Амаралтын парк соо...

Үнгэрэгшэ субботодо Улан-Удэдэ намдуу дулаахан байгаа. Городой залуушуул, hурагшад, студентнэр болон ажалшад олоороо hубарилдан, культура ба амаралтын парк тээшэ гэшхэлдэнэ. Тэрэ үдэр парк нээгдэхэ байгаа.

Паркын үүдэ орохотой сасуу уран гоёор зураhан плакадууд харагдана. Үдэшын hэрюун hэбшээндэ арбан зургаан союзна республикануудай тугуүд намилзана.

...Үдэшын 8 час 30 минута. Паркын зунай театр соо хүн зон олоороо сугларжа, гүрэнэй филармониин дуу ба хатарай ансамблиин табиhан ехэхэн программатай концерт шагнана.

Сорьёлон сэсэржэ байгаа фонтан электрын галда элдэб үнгөөр hолонготоно. Фонтанай саанахана түхеэрэгдэhэн танцын талмайн hылүүртэ хашаае тойруулан республикын суута хүнүүдэй портредүүд үлгөөтэй байна. Энэ жэлдэ танцын талмай үргэдхэгдэжэ, зуу гаран паар нэгэ доро танца хэхэ аргатай болоо. Энэ талмайн баруун захада сэсэрлиг модоор ногооруулагдаhан үргэн талмай дээрэ шэнэ фонтан баригдажа байна. Тиихэдэ эндэ симфоническа оркестрын наадахада хүгжэмэй абяа шангадхадаг сценэ бэлэн болонхой. Эндэнь үдэшын зургаанhаа hүниин 12 болотор хүгжэм наадажа байха юм. Тэрэшэлэн уншалгын зал, эрьелдэжэ байдаг hайхан гэрхэн баригдажа байна.

Мүн эндэ биллиардна, шатарай, энеэдэнэй комнатонууд бии.

Ёохорой талмай. Эндэ залуушуул ба студентнүүд нютаг нютагайнгаа ёохор хатарна.

Оркестрын ирагуу hайхан хүгжэм, ёохор наадагшадай нютаг бүхэнэй аялга паркын алишье буланда дуулдана.

Майн 22-то үлэрэй 3 часhаа городой ажалшадай хүүгэдэй сэнгэлгэ болоо. Тэдэнэр дүүжэнгүүдтэ ээлжээ ээлжээгээр hуужа, бэе бэеэ үлтыдэнэ, энеэлдэнэ, наадана...

Паркын нээгдэhэн үдэшэ ажалшадай сэнгэлгэн үдэшын 6-hаа hүниин 2 час болотор үргэлжэлөө.

Б. Цыремпилов.

Венгриин промышленна предприятинуудта социалистическэ мүрысөөн дэлгэрнэ

БУДАПЕШТ, майн 21. (ТАСС). Жэлэй үйлэдбэриин түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө Будапештын 20 предприятиин үүсхэлээр эхилhэн социалистическэ мүрысөөн Венгриин фабриканууд ба заводуудта үргэнөөр дэлгэрээ.

Столицын эгээн томо промышленна район болохо Чепелиин фабриканууд болон заводуудай коллективүүд мүнөө жэлдэ түсэбhөө гадуур 26.205 мянган форинтдо эд бараа бүтээн гаргаха, үйлэдбэриин гаргашануудые 3.307 мянган форинтоор доошолуулха гэhэн уялга абаа.

Промышленна арматура бүтээдэг заводой коллектив абаhан уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэхэ зуураа, Петскэ азотно-химическэ комбинадай барилгада хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүдые болзорhоонь 11 үдэр урид дүүргээ, продукциингаа шанарые нилээд hайжаруулаа.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадта тон томо домные заhабарилга болзорhоо 40 час урид дүүргэгдээ. Доменно цех май hарада түсэбhөө гадуур 100 тонно шахуу булад хайлуулан гаргаа.

Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференци зарлаха тушаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 21. (ТАСС). Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференциин зургаан вице-түрүүлэгшэнэрэй томилогдоhон тухай ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельд үсэгэлдэр соносхоо. Вице-түрүүлэгшэнэрэй тоодо советскэ академик Д. В. Скобельцын оролсоно.

Тус конференци энэ оной августын 8-hаа 20 хүрэтэр Женевэдэ болохо.

Конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсахые 53 правительство зүбшөөлөө үгөөд байна гэжэ ООН-эй секретариат мэдээсээ.

Бурят-Монголой филармониин артистнар

Зэдын аймагай колхозууд, МТС-үүд болон совхоздо ябаhанай hүүлээр, Бурят-Монголой гүрэнэй филармониин артистнарай бригада Ториин аймаг ерэбэ. Тус бригадые артист К. С. Алексеев хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэр аймагай центрын культурын байшан соо түрүүшынгээ концерт харуулаа. Артистнар мүнөө колхозууд дээгүүр концерт харуулхаяа гараба.

Концертынь программада ород, бурят дуунууд, акробатическа болон бусад номернууд ороно. Концертдэ РСФСР-эй габьяата артист Н. В. Таров хабаадалсана.

А. Константинов.

Польшодо арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэ

ВАРШАВА, майн 21. (ТАСС). Гэгээрэлэй, номуудай ба хэблэлэй заншалта үдэрнүүд Польшодо үнгэргэгдэжэ байна. Арадай-демократическа байгуулалтын тогтоhонhоо хойшонхи үедэ гэгээрэлэй хүгжэлтые харуулhан выставкэнүүд олон тоото Культурын байшангуудта, предприятинуудта, hургуулинуудта нээгдээ.

Мүнөө жэлдэ ниитэ эрдэмдэ hураха дунда hургуулинуудые Польшодо 35 мянга шахуу эдир хүбүүд, басагад дүүргэжэ гараха байна. Тайлбарилан хэлэбэл, энэнь дайнай урда тээхи үеынхидэ орходоо хоёр дахин олон юм.

Японо-Хитадай худалдаа наймаа хүгжөөхын түлөө

ТОКИО, майн 21. (ТАСС). Япониин ба Хитадай Арадай Республикын хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ туhалха парламентска лигэ энэ оной намар парламентска делегациие КНР-тэ эльгээхэ гэжэ шиидхээ. Хитадай Арадай Республикатай Японие наймаа хэхэгүй гэhэн хорилтые болюулха ба КНР-тэй худалдаа наймаанай хуулита хэлсээ баталхые японско правительствые лигэ уряалаа.

„Байкал" обществын футболистнарай амжалта

Майн 20-до футболоор Улан-Удэ городой кубок абахын түлөө мүрысөөн боложо үнгэрбэ. Энэ мүрысөөндэ городой hайндуранай спортивна обществонуудай 15 команданууд хабаадалсаа. Хэдэн үдэрэй туршада болоhон үсэд шанга тулалдаанай удаа нёдондо городой кубок барижа байhан «Пищевик» обществын ба 1954 оной городой чемпион «Байкал» обществын команданууд түрүү hууриин түлөө тэмсэхэ эрхэ олобо. Энэ хоёр командын уулзалга «Байкал» стадион дээрэ болоо. Наадаанай түрүүшын хахад 4:0 тоотойгоор байкалайхидай илалтаар дүүрэв.

Нааданай хоёрдохи хахадта пищевигэйхид эмхитэй hайнаар наадажа, нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу 3 бүмбэгэ оруулаа. Тиигэбэшье, байкалайхид 4:3 гэhэн тоотойгоор шүүбэ.

Номгон Дон

(Түгэсхэл)

рин үнэнhөө hэн гэжэ бэеэ этигүүлэн hамааруулдаг hэн. Григорий хажуудаа ерэhэн хойноhь тэрэниие хараба. Бэеэ харуулха гэhэндэл хүнэгөө ханхинуулхадань Григорий толгойгоо үргөөд нидхээ хотогод гүүлэн удхагүй тэнэгээр миhэд гэбэ. Аксинья долгёор ногоорон байгаа Дон тээшэ, элhэн нюруутай эгсэ хабhан тээшэ, тэрээнэй дээгүүрнь алад хараад ябаба.

Нюурынь улайжа, нюдэндэнь уhан бии болобо.

— Ксюша!

Аксинья хэды алха алад гараад, сохюулхаа байhан юм шэнги толгойгоо тонгойлгон тогтобо. Григорий үлэhэн сараа сухалтайгаар бургааhаараа шабхадажархёод, толгойгоо эрьюулэнгүй дуугарба:

— Степан хэзээ таряагаа хадахаа гарахаб?

— Мүнөө моридоо оруулжа байна hэн.

— Ябуулhан хойноо нуга руу манай наран сэсэг соо ерээрэй... би баhа ерэхэб.

Аксинья хүнэгүүдээ хахинуулhаар Дон тээшэ ошобо. Эрьеын хажууда долгиной ногоэбтор хормойhоо hагсагар гоё кружева шэнгээр папагар шара хөөhэн унжалдана. Загаhаша сагаан чайканууд шасагаалдан Дон дээгүүр элинэ.

Уhанай нюруу дээгүүр мүнгэн бороо шэнгээр жэжэхэн жараахайнууд шолшогонолдон собхорно. Нүгөө талаhаань шарлан байгаа элhэн хадын саагуур хүгшэрhэн уляаhануудай оройнууд томоотой жабхалантайгаар hалхинда халюуран сайбалзана. Аксинья уhаа уд хахадаа хүнэгөө алдажархиба. Зүүн гараараа юбкэеэ hэхээд, уhан соо үбдэгсөө оробо. Гуталай боолтодо үрүүлhэн шэлбыень уhанай гэжэгыдэхэдэнь, Аксинья Степанай ерэhээр түрүүшынхеэл үлэ мэдэг аалиханаар энеэхэдээд абаба.

Һөөргөө Гришка тээшэ хараба: батаганаа үргөөhэн хэбэртэй мүнөөхил шабхуураа арбаганууlhаар тэрэ аалихан үгсүүр өөдэ аhажа ябаба.

Гэнтэ бии болоhон уhаар бүрүүлтэhэн нюдөөрөө лабаар газар тулгалан ябаhан тэрээнэй хүсэтэй хүлнүүдые Аксинья өөгшөөн харана. Сагаан ноохон оймhон соо оруулжархиhан Гришкын үргэн шароварнууд лампасаа улагануулна. Нюрган дээрэнь, дала дорохононь, hаяхан үгдэрhэн самсынь хахархай сэрбэгэнэнэ; Анюсэгэн бэень хүрилэн ялагаhана. Анханда тэрээнэй байhан инаг бэеын энээхэн бишыхан хубиханиие Аксинья нюдөөрөө таалана; миhэржэ байhан сагаан уралнууд дээрэнь нюдэнhөөнь уhан дуhална.

Хүнэгүүдээ элhэн дээрэ табяад, бухэтэр модонойнгоо үзүүртэ хилэнүүдынь үлгэжэ байтараа элhэн дээрэ Гришкын хурса хамартай гуталай мүр тэрэ харажархиба. Хулгай хэhэн шэнги мэгдэнгээр инцэ тиишээ хараашалхадань аяар холын пристаниин хажууда уhанда орожо холын хүүгэдhээ бэшэ хэншье дүтэ нааша үгы байба. Ябан hуутаад, альгаараа бөөмэйлэн тэрээхэн мүрые унhаад абаба. Тиигээд бүхэтэр модоёо мүр дээрээ хаяжа, зүрхэнэйнгөө хүүгэд шэнги гэнэхэнээр хүдэлhэндэ өөрыгөө урихаhаар зэмэлэн миhэржэ ябаад, гэртээ яараба.

Хутор дээгүүр hиирэгэр шара зэрэлгээгээр халхалагдаhан наран тамарна. Аяар холо баглагар сагааханууд бүлэг үүлэн доогуур гүнзэгы hэрюун тэнгэри сэнхиинэ. Гэрнүүдэй халашаhан түмэр хушалтануудд дээгүүр бурьялма тооhотой үйлсэнүүд дээгүүр, ганда шаташаhан шара ногоотой хорёонууд соогуур бүглүү халуун бусална.

Хатажа хахаршаhан газар дээгүүр хүнэгтэй уhануудаа салгидхажа ябаад Аксинья найдаhаар хэрэлсээн хажууда ерэбэ. Дэльбэгэр үргэн солоомон шляпатай Степан үбhэнэй машинада моридоо оруулжа байна. Хомуудтаяа унтажа байhан гүүнэйнгээ нюрган дээрэ шлеяень заhангаа тэрэ Аксинья тээшэ хараба.

— Лагуун соом уhа хэ даа.

Аксинья лагуун руунь нэгэ хүнэгөө эюулхэдээ табламал түмэр боолтодонь гараа халаажархиба.

— Мульhэ хэхэ байгаал даа, уhанш халашаха,— гэжэ үбгэнэйнгөө хүлhэндөө нэбтэршэhэн нюрган тээшэ харан тэрэ дуугарба.

— Ошоод Мелеховтэнhээ абаад... Бү ошо!— гэжэ Степан ооглобо hангандаа оруулан.

Аксинья сэлинэрхёотой байhан хашаагайнгаа үүдэ хаахаяа ошобо.

— Хайша ошохошниб?

— Хорёогой үүдэ хаахамни.

— Тэхэри гэнэб, бузар.. бү ошо гээ hэм шууб!

Аксинья яаруугаар хэрэлсээ тээшээ ерээд, бүхэтэр модоёо үлгэхэ гэhэн аад, гарнуудынь шэшэрэн алдажархиба: тэрэнь гэшхүүрээр доошоо hолжоршобо.

Степан hуури дээрэ брезент нэмэргэ хаhад, hууридаа hуужа, боожоёо заhан бариба.

— Хаалгаяа нээ.

Хаалгаяа нээгээд Аксинья зүрхэлэн асууба:

— Хэзээ ерэхэбши?

— Үдэшэлэн тээ. Аникушкатай сабшаха гэлсээ hэм. Эдихэ юумэ тэрээндэ бэлдээрэй. Кузницаhаа ерэhээр хойноhоом ошуужан.

Косилкын нариихан мөөрэнүүд хахиналдаhаар бамбагар тооhо хаха даран, хашаагай саана гараба. Аксинья гэртээ ороод гараараа зүрхөө дараад байд гэбэ. Пулаадаа хэдэрээд Дон тээшэ гүйжэ ошобо.

«Хэрбээ гэнтэ hөөргөө ерээ hаань яаха гээшэбиб?» гэhэн бодол айлгана. Хүл дороо гүнзэгы нүхэ хараhан юм шэнги гэнтэ зуг татаад, гэдэргээ хараба. Тиигээд саашаа хатаран hагад Доной эрье доогуур нуга тээшэ ошобо.

Гүрэмэл хорёонууд. Огород. Наранай шанха урдаhаань шара нюураараа шагааhан наран сэсэгүүд. Һаяхан сэсэглэжэ байhан хартаабхын ногоон эшэнүүд. Тэндэ Шамилевтанай hамгад хожомдоошье hаа хубаари хартаабхынгаа шорой обойлгожо байна хэбэртэй; ягаан самсануудтай бүхылдэhэн нюргад, тохигор сабшуурнуудай набтархан дэлисэ нюдэндэнь тороно. Аксинья амяа татангүй Мелеховтэнэй огород хүрэтэр гүйжэ ошобо. Һөөргөө хараба. Тулааhыень абажа хаяад, үүдыень нээбэ. Гэшхэгдэhэн зүргэ харгыханаар наран сэсэгэй эшын үдхэн ногоон соо ошобо. Бүхыжэ ябаад, тон үдхэн газартань оробо. Нюураа сэсэгэй шара тооhондо будажархиhан юумэ ута ногоон сэсэг үбhөөр гоёогдошоhон газар дээрэ hууба.

Шагнаад үзэбэ: тойроод абяа шэмээгүй, гансал өөрынь шэхэндэ шууяна. Хаанаб даа дээгүүр хэбэртэй таршаанууд шааяна. Үрбэгэрхэн хадхуууртай хуа шара наран сэсэгэй эшэнүүд абяагүйгөөр газарай шэмэ хүхэнэ.

Ерэхэ гээшэ гү, али үгы гү гэhэн hэжэгтэ тамалуулжа хахад час тухай hууба. Пулаад дорохи үhэеэ заhаад, ябаха hанаатай бодожо ябатарынь, огородой үүдэн хахинаба. Хүнэй алхалхань дуулдаба.

— Аксютка!

— Наашаа ерэ...

— Аhаа, ерээбши?

Набшаhа hаршагануулан Григорий ерээд, хажуудань hууба. Түр зуура абяагүй байд гэбэд.

— Энэ хасаршни юун болоо гээшэб?

Аксинья ханшыгаараа наран сэсэгэй үнэртэй шара тооhые нюур дээгүүрээ будажархиба.

— Наран сэсэгhээ байгаа бэшэ ха гү.

— Үшөө энээхэн, нюдэнэйш хажууда...

Аксинья аршаба. Нюдэдынь уулзаба. Гришкын абяагүй асуудалда харюусан уйлашаба.

— Аргамнигүй, hалааб, Гришка.

— Тэрэш яанаб?

Аксинья сухалтайгаар кофтынгоо энгэр угзарба. Ягаабтар, басаганайхидал адли монсогор хатуу хүхэнүүд дээгүүрнь улаан хүхэ нүжэнүүд байба.

— Юуеыншье мэдэнэгүйб... Үдэр бүхэндэ сохино. Шуhымни хүхэнэ. Шишье баhал адли... Нохой шэнги бузарлажархёод лэ хажуу тээшээ болошохо... Эрэшүүл булта...— hалаганажа байhан хургануудаараа үбсүүнэйнгээ шаттануудые дараад, буруу хараhан Григорий тээшэ гомдошобо гээшэ гү гэжэ Аксинья айнгяар хараба.

— Гэмтэй хүниинень бэдэрнэ гүш?— гэжэ үбhэ таhа хазан Григорий абяа гараба.

Тэрээнэй намдуухан хоолойнь Аксиниие галаар хайражархиба.

— Али ши гэмгүй хүн гүш?— гээд ухаа алдаба.

— Үлэгшэнэй дүтэлүүлээгүйдэ эрэ нохой аhахагүй.

Аксинья альгаараа нюураа бүглэшэбэ. Һэшхэлтгүй бэлин үгэнүүд Аксиниин тон үбшэнтэй газарыень эгээл оножо сохиhон байгаа.

Григорий уршыгаад хажуу тээhээнь харад гэбэ. Дунда хурган долёобор хоёройнь хоорондуур монсогорхон уhан бултайжа байна.

Григорий хүнэй нёлбоhоо гаргахада тэсэдэггүй hэн. Һуури дээрээ тэрэ байжа ядан үмдэндөө аhажа ябаhан алаг шоргоолзо hалгаад, дахин Аксинья тээшэ хараад абаба. Тэрэнь мүнөөхил зандаа hууба; зүгөөр лэ альганайнь ара талаар нэгэнэй орондо гурбан монсогор нёлбоhон бэе бэеэ намнасалдан гүйнэ.

— Юундэ уйлаабши? Гомодхоогоо гүб? Ксюша! Болииш даа... Юумэ хэлэхэмни.

Аксинья нойтон нюур дээрэhээ гараа абаба.

— Би зүбшөөл hураха гэжэ ерээб... Яаhандамни ши?... Тэрээнгүйгөөр зобожо байхада... Ши...

«Хэбтэжэ байhан хүниие сохибоб» гэжэ бодоод, Григорий улайшаба.

— Ксюша, ойлгомторгүй үгэ алдаалби даа, бү гомодыш даа...

— Би нялдаха аhалдахаяа ерээгүйб... Бү ай!

Энээхэн үедөө аhалдахаяа ерээгүйб гэжэ Аксинья өөрөөшье этигэжэ байба. Теэд зүгөөр Доной эрьеэр нута тээшэ гүйжэ ябахадаа өөрөө хүсэд ойлгонгүй «hамгал бү абаг, үгэдөө оруулхаб, хэнтэй ами наhаяа холбохо хүнбиб?» гэжэ hанажа ябаа hэн. Гэнтэ Степан тухай hанаад абахадаа, хэрэгтүйдэ толгойдонь ороhон бодолые зорюута хаян ябаа hэн.

— Тиихэдээ манай дуран дууhашаба гээшэ гү? — гэжэ Григорий асуугаад, уруутаа харан эльгээ дараад хэбтэшэбэ; тэрэ тохоногоо тулаад, хөөрэлдөөн соогоо жажалhан сэсэгэйнгээ ягаахан хомхоолнуудые турьяна.

— Яахадаа дууhашаба? — гэжэ Аксинья ухаа алдаба. — Юун болооб? — Григориин нюдынь харахаяа оролдон дахин асууба.

Ганданги хаташаhан газар хагсанги хуурайгаар анхилна. Наран сэсэгэй ногоон набшаhануудые эрьелдүүлэн hалхин hаршагана. Буржагархан үүлэндэ халхалагдан түр зуура наран бүрэтэр болоод абана. Тиихэдэнь тала, хутор дээгүүр, Аксиниин ганханти толгой дээгүүр, буржагархан сэсэгэй ягаахан аята дээгүүр утаалиг hүүдэр унаадхина.

Григорий таhалдантяар hанаа алдаад, хоёр далануудаа газарта няан, шоргоолзо дээрээ хэбтэбэ.

— Иел ши даа, Аксинья—гэhээр тэрэ үгэнүүдээ тоолоhон шэнги аалияр дуугарба,— иижэ ябахадамнай зохид бэшэ байна, сээжэ соомни үбшэн бии болошоо, Би нигэжэ hананаб... Огород дээгүүр тэргын хахинаан дуулдаба.

— Цоб цобэ! Цобэ гэнэб, малаадай!

Тэрэ ханхинаан Аксинида аймшагтай шанга шэнгээр дуулдаад, тэрэ уруугаа харан унашаба. Григорий толгойгоо үндылгэн шэбэнэбэ:

— Пулаадаа аба. Сайбагапана. Гэнтэ харуужан.

Аксинья пулаадаа абаба. Наран сэсэгэй забhараар шурган ороhон халуун hалхин тэрээнэй хүзүүн дээрэхи алтаншар үhыень үрзылгэнэ. Холодожо ябаhан тэргэ номгоронгёор гангинана.

— Би нигэжэ шиидэбэб,— гээд зоригтой болон Григорий эхилбэ: — болоhон юумые hөөргэнь тэхэрюулхэгүйш; юуеынь гэмтэй хүниие бэдэрхэ юм? Хайшан гэжэб даа саашадаа байхаяа бодохо байна... Аксинья hэргэгшэшоод шагнажа хүлеэжэ байна; шоргоолзонhоо буляаhан үбhэхэ хухална.

Тэрэ Григориин урдаhаань харахадаа hанаашархани хуурайгаар нюдэдэнь ялагад гэхые обёорбо.

— Иигэжэ шиидээб... Хоюулан дүрбэжэрхие...

Аксинья найгаад абаба. Хурганууд раа ногоо hабардан бажууба. Хэлэхэ дүүргэхыень хүлеэнэ. Айдаhаа хүрэhэн, тэсэжэ ядаhандаа хасарынь халуу бусална: «Степаниие дүүргэжэрхие» гэхэ гэжэ тэрэ hанаhан байгаа. Теэд Григорий урмаа хухарангяар уралаа долёогоод (тэдэнь хүдэлжэ үгэнэгүй хэбэртэй) хэлэбэ:

— Энэ ябадалаа дүүргэе даа...

Аксинья бодоод, үбсүүгээрээ наран сэсэгэй ганханги шара толгойнуудые дайража ябаад, үүдэн тээшэ ябашаба.

— Аксинья!— гээд бүглүүхэнээр Григорий ооглобо.

Харюудань үүдэнэй хахир хахинаан дуулдаба.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00462. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 2748.